

**КРОЗ
ВЕКОВЕ**

САМО ХРАБРОСТ

Када је младић из индијанског племена Апачи хтео да задобије руку своје изабранице, морао је претходно голим ножем да убије бизона и да јој његове рогове донесе као трофеј. Уколико је добио више рога-

ва утолико је имао више изгледа на успех. Девојка и њени старији доносили су тада одлуку не водећи рачуна о пореклу и богатству младића јер се код Индијанаца ценило само јунаштво.

**ОЧИГЛЕДАН
ДЕМАНТИ**

Свега три месеца пре првог успешног лета браће Рајт, који су начинили прву летилицу с мотором, била је објављена расправа неког познатог математичара који је „рачунима“ доказивао да никакав апарат тежи од ваздуха не може да лети. Занимљиво је да је и отац браће Рајт сматрао да је то не само немогућно, већ и противно „божјим законима“. Он је чак као школски инспектор казнио неког наставника који је, говорећи о развоју науке, предвиђао да ће човек једном полетети кроз ваздух.

СТАРИ ОБИЧАЈИ

Још од памтивека се на Истоку, нарочито у Кини, за риболов употребљавају корморани, пеликанима сличне птице-пловуше, које веома тешко пливају

под водом. Да птице не прогутају рибу коју улове, Кинези им стављају на врат дрвени прстен који онемогућује гутање. Тек на крају лова корморани добијају заслужену „надницу“.

У ОВОМ БРОЈУ: Црвени
ђаволи. Заробљеник ко-
ралној прада. Бекство из
лојора. Ракетом на Ме-
сец, Звезде сиваћих кола
Истине које нису истине
Чудне свећилке. Хумор.

ЦРТИЦЕ ИЗ ЖИВОТА ВЕЛИКИХ ЉУДИ

Кад су Марк Твена запитали како је зарадио свој први новац одговорио је:

— У нашој школи су се добијале батине од јутра до мрака, али су ученици могли да се откупе ако приложе 5 долара за добротворне сврхе. Кад сам опет могао једном да биром између два зла, поверио сам то оцу. Он је сматрао да је боље да платим и дао ми је 5 долара, али ја сам новац задржао и дозволно да ме истуку.

Једна дама је изразила жељу Марку Твену да јој напише нешто у албум. Твен је то врло нерадо чинио, али је ипак пристао и написао: „Не лажи никад!“ После кратког размишљања учинило му се то престогао па је додао: „Једино ако желиш да останеш у форми“.

Када је Марк Твен покренуо свој лист „Аризона Кикер“ запитали су га на једном банкету:

— Но, како иду твоје новине?

— Зашто не би ишле? Нико их не задржава! — одговорио је смећећи се велики хумориста.

Приликом једне вечере до Марка Твена је за столом седео један господин који је у рупици капута носио плаву траку трезвењака. Твен му понуди компот од трезвања скуваних у доброј ракији и хтеде да се увери шта ће овај да уради. Трезвењак је још три пута вадио компот из чиније. Кад му је Твен по четврти пут понудио трезвењак промуца:

— Не, хвала, можда само још мало сока!

Пред Маневом сликом „Доручак на трави“ неко је рекао сликару Максу Либерману:

— Не налазите ли, господине професоре, да је ова нога мало предугачка?

— Овако лепо насликана нога не може никада бити довољно дугачка — одговорио је Либерман.

На једном пријему запита неки новинар Ернеста Хемингвеја о његовим плановима.

— Пишем роман — одговори писац.

— Сме ли се знати тема?

— Наравно. То је једна савским нова материја. На идеју сам дошао гледајући филм који је снимљен по једној мојој новели.

Један шведски новинар запита Хемингвеја да ли је идеалиста.

— Како долазите до тог питања — зачуди се писац — идеалиста је човек који из чинијнице да ружа лепше мирише од купуса изводи закључак: да и супа од руже боље прија.

Микроби... сваки дан

Папирни новац није добитак за човечанство! Већ дуже времена се научници баве проблемом како би се могле ове нездраве новчанице заменити другим средством за плаћање, али до сада нико није успео да реши тај проблем.

Почетак на јеленској кожи

Историја новчанице почиње пре 2000 година када је кинески цар Ву Ти закључио да новац не мора да буде искључиво од метала.

У царским баштама Ганг Нанг чуван је ретко леп јелен. Један од царевих министара је предложио да јелена убију, његову кожу осуше и од ње направе новчанице које неће моћи нико да имитира.

Цар је послушао свог саветника, кожа је осушена и од ње направљене новчанице, које су биле 30 сантиметара дуге, а имале на рубу ресе.

Свака новчаница је вредела 400.000 бакарних новчића а сваки од кнезова који би дошао у царски двор морао је да „стекне“ такву новчаницу, управо да доне се у откуп 400.000 бакарних новчића. Европа је упознала овај новац тек много касније.

Мало статистике

Кад би се новчанице од 1 фунте које су данас у оптицају у Енглеској, наслагале једна на другу — добио би се стуб висок колико космонаутова „стаза“ у свемиру.

Буџет за једну годину у САД износио је 41,9 милијарду долара. Та свота у новчаницама од једног долара била би тешка 40.000 тона, а кад би се оне поређале једна до друге, створила би се трака дугачка 165 пута као екватор.

Машине за бројање новца

Машине за бројање новчаница сачувају им чисто-

бу само док оне не дођу у руке људи. Једна машина, на пример, може за један сат да изброји 20.000 новчаница а то је три пута више него што један веома способан благајник може да уради. Поред тога приликом оваквог бројања, на свакој новчаници остаје по неколико милиона микроба.

АУТОМАТСКИ КУВАР

Будућност је већ почела: једна америчка фирма изнеде је на тржиште аутомате који припремају читав гиз топлих јела по избору. Фирма се нада да ће се током следећих 25 до 30 година, милиони запослених људи хранити из њихових аутомата.

Нови аутомати разликују се од досадашњих по томе што се у њих не стављају већ готова јела, него само сирове намирнице. Аутомат соли, меша, додаје зачине и кува јела потпуно сам, без икакве помоћи са стране. У ау-

томат се само стављају слеђено месо и поврће, а за све остало брину се роботи. Из овог аутомата може, на пример, да се добије топло ћуре-

ће печење с гарниром, бифтек, разне врсте шницли, гулаш, пудинзи од воћа и пиринча, кафа, колачи и разни други специјалитети.

Ripley's Вероватли илти не!

ГВОЗДЕНА ГЛАВА

ЏОНТО РЕЈНОЛДС ИЗ БИГСВЕДА (ЕНГЛЕСКА) ЗА ОПКЛАДУ ЈЕ ОДСКОЧИО ОД ПОДА И ГОЛОМ ГЛАВОМ ПРОБИО ТАВИНИЦУ У СЕОСКОЈ КРИМИ.

ЗАМАК ГРУМБРИЦ

У ТЕНЕРИЦ ВЕЛСУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, САГРАДИО ЈЕ ВОЈВОДА ОД ОРЛЕАНА ЗА СЕР РИЧАРДА ВОЛЕРА КОЈИ ГА ЈЕ ЗАРОВОЈУ У БИЦИ КОД АЖИНКУРА

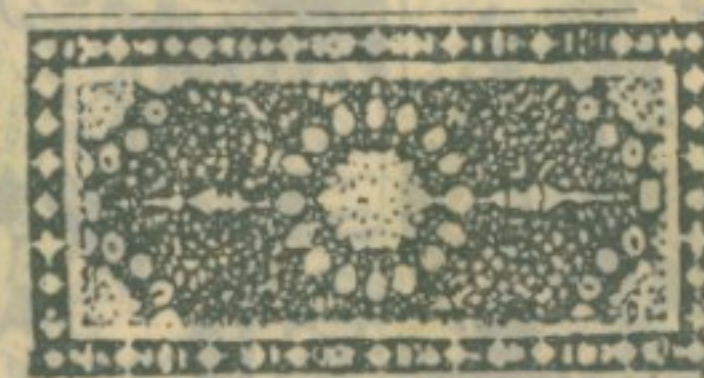
БИВОЛСКА ЗАПРЕГА КОЈА СЕ УПОТРЕБЛАВА У СВЕЧАНИМ ПОВОРКАМА У БАРОДИ (ИНДИЈА) НАЧИЊЕНА ЈЕ ОД ЧИСТОГ СРЕБРА

ГЕНЕРАЛ ЗАХАРИ ТЕЈЛОР

ПОЗИРАЈУКИ ЗА ПОРТРЕ СЛИКАРУ ШЕМОУ БИРДУ У ВРЕМЕ КАМПАЊЕ ЗА ИЗБОР АМЕРИЧКОГ ПРЕДСЕДНИКА (1848) ПОЛУСТИО ЈЕ ПРЕД СЛИКАРЕВИМ УБЕЂИВАЊЕМ ДА ОН КАО ВОЈНИК НИЈЕ ПОГОДАН ЗА ТАКАВ ПОЛОЖАЈ ПА ЈЕ САМ САВЕТОВАО СЛИКАРУ ДА НЕ ГЛАСА ЗА ЊЕГА!

ДРВО-ЗЕВРЕК БАЖАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ У ГЕРИЈУ (САД)

ТЕПИХ „АРДЕБИЛ“

НИЈЕ СУ ДИМЕНЗИЈЕ 4 x 2 МЕТРА И КОЈИ ЈЕ ИЗАТКАН 1539 ГОДИНЕ ОД 33 037 200 ШЕВОВА ПРОЦЕЊЕН ЈЕ НА 1.000.000 ДОЛАРА ДАНАС СЕ ЧУВА У КЕСИНГТОНСКОМ МУЗЕЈУ У ЛОНДОНУ

ЏЕНТЛМЕН У СУКЊИ?

Свим Британцима упућен је апел да пођу за шкотским примером и да за своју националну ношњу изаберу килт — познату шкотску сукњу. Овај предлог није међутим потекао од неког Шкотланђанина, већ од једног познатог енглеског модног часописа за мушкарце. Часопис истиче да Енглези немају, као други народи, никакву националну ношњу и да због тога, да не би заостајали за другим нацијама, треба да се одреде за килт.

ДИМ, ДИМ, ДИМ...

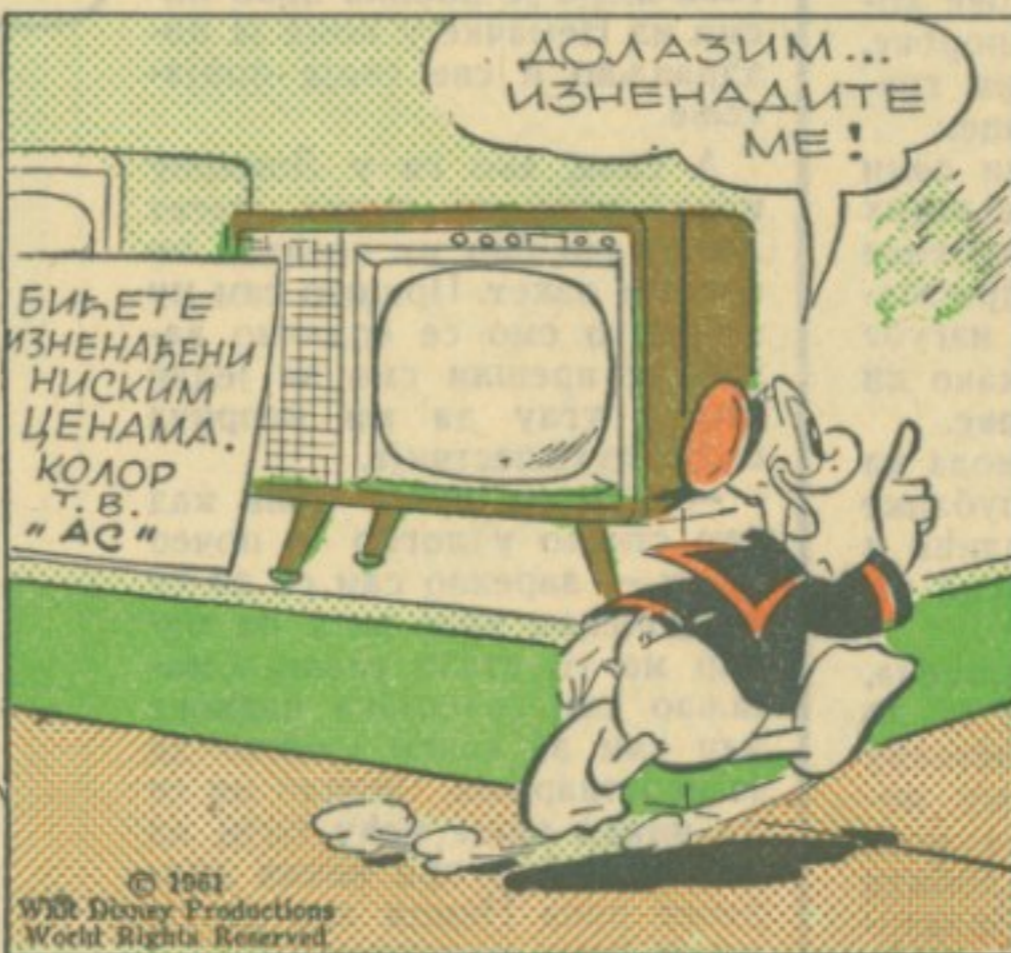
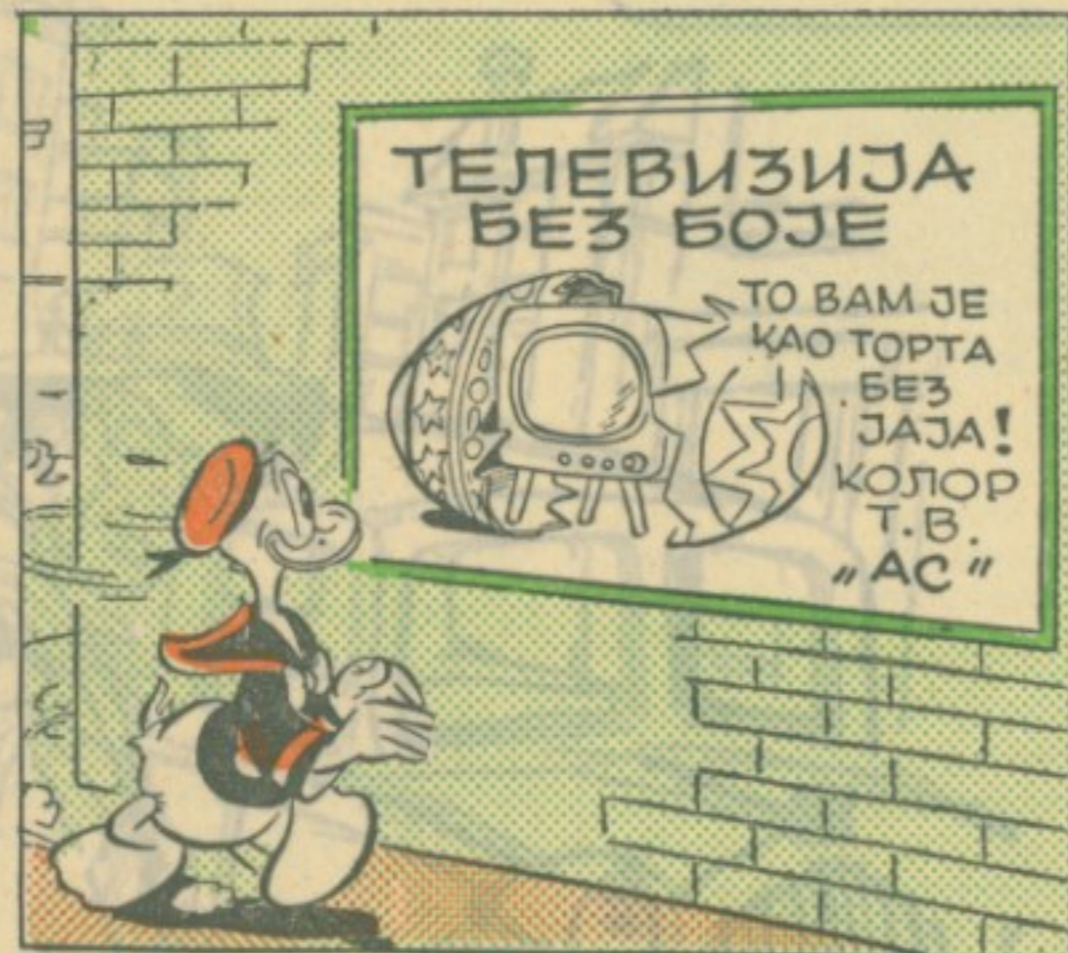
У току 1960. године Сједињене Америчке Државе про извеле су рекордну количину цигарета: на сваког Американаца, укључујући ту и малолетне, дошла је просечно 3.821 цигарета годишње или 11 комада на дан. Пошто статистика још није утврдила колико у САД има непущаца то је засад непознато колико цигарета на дан попуши просечан амерички пушач. Статистичари истичу да Сједињене Државе стоје на првом месту у свету по количини дуванског дима по становнику.

МАЛЕ ОПАСНОСТИ У РАКЕТНИМ БАЗАМА

Ваздух у базама за лансирање ракета није најздравији. Многа горива која се употребљавају за покретање летелица изазивају код свих оних који удишу та испарења опасне последице по јетру и бубреге, као и едем плућа (водени оток).

Потребне су велике мере предострожности да би се то избегло.

РЕЧНИК ШАМПИОН

Обични речници било кога језика, који се издају за свакодневну употребу, садрже 30 до 60.000 речи. Енглеско-руски политехнички речник има 80.000 речи а понеки и коју десетину хиљада више него обични. У руско-енглески речник, који је издат у Сједи-

њеним Америчким Државама — Русдик — укључено је 600.000 речи.

Зар има у руском и енглеском језику толико речи? Наравно да нема. Ствар је у томе што су ту унети не само основни облици великог броја речи, већ све те речи у падежи.

ма, бројевима, временима и начинима. Исто тако је унето и мноштво идиома и сложеница. Најнеобичније је, пак, то што у овом речнику нема страница, јер он није направљен од хартије, већ од специјалних панелских плочица на којима су електричним путем уписане цифре које показују слова.

Овим речником се због тога неће користити људи, већ електронско-рачунске машине. То је, у ствари, један од корака ка стварању машине за превод с једног језика на други.

Американци су сада одлучили да преведу малтене сву совјетску научну литературу, али услед недостатка преводилаца машине ће послужити као излаз из те ситуације.

За основу речника није узет амерички систем превођења, развијен на Џорџтаунском универзитету, већ совјетски, који су предложили пре неколико година научници Совјетског Савеза.

ЗГРАДЕ ОД ЧЕЛИЧНОГ ТЕКСТИЛА?

Да би решили проблем кочења васионских бродова кад улазе у атмосферу, амерички инжењери су покушали да начине једну танку челичну тканину која не оксидише. Поред овога тканина би, како се предвиђа, могла у будућности да помогне и бржој изградњи кућа: од ње би се правили скелети читавих зграда као надувани зидови, а онда би се дограђивали и бетонирали.

Материјал је отпоран на све корозије као и на повишене температуре, а лак је за смештај и транспортацију. Научници предвиђају да ће куће од оваквог материјала моћи да се праве кроз два десет година.

Наш нови сарадник

Пре неколико дана дошао је у нашу редакцију један ваш и наш добар познаник: ујак Паје Патка професор Стаја. Читаоцима „Забавника“ познато је да је професор Стаја веома mudar и учен и да га занимају све врсте уметности и све научне гране. Због тога ће наши читаоци разумети с коликим смо одушевљењем прихватили његову понуду да буде добровољни сарадник и саветник нашег листа. Тиме ће рад у редакцији „Забавника“ бити знатно олакшан. Уместо да сарадници као што се досад радиле — претварају по нашим и страним лексиконима и енциклопедијама да

би проверили или допунили неки податак из астрономије, ботанике, технике и других научних области, они ће се једноставно обратити за обавештења му дром и ученом професору Стаји.

ДРЖАВА

са 550 становника

Изгледа невероватно али, стварно постоји једна државица са свега 550 становника у којој ни један њен грађанин нема више од 16 година.

Та држава заузима површину од 57 хектара, а званичан јој је назив Република Џорџа Млађег. Налази се у северноамеричком градићу Фривилу, не много далеко од Њујорка.

Државна граница, иако се сасвим тачно зна докле се она простире, и има извесан свој одређени оквир и облик, не постоји. Не зна се ту за пограничну стражу, царину и друго што је везано обично за границу једне државе.

Али има свог председника, своју владу и чак свој парламент, своју пошту са свим прописним жиговима, и, најзад — испричаће мо вам шта све она има, а шта нема и како је и када постала.

Пре равно 70 година — негде 1892. — богати грађанин Њујорка, неки Вилијам Џорџ, дошао је на идеју да оснује једну оmlадинску државу, републику, и да јој своје име — све у жељи да помогне оmlадини да се још у детињству привикне на дужности које их очекују касније у животу.

Џорџ је, у ствари, хтео да начини неку врсту опитног центра и да резултате после извесног времена пажљиво проучи са педагозима и из њих извуче закључке. Опит је успео. Седам деценија се у овој држави смењују гене-

рађани бирају свог председника и остале великодостојнике као и чла нове свог парламента. А то је за једно одређено време — тачно колико траје до прве смене једне генерације.

По себи се разуме да се бирају у све организације најактивнији, најмарљивији и највреднији као и у републичке судове који решавају све спорове, настале међу младим грађанима ове државице.

Деца и оmlадинци сами доносе своје законе којих се сви „грађани републике морају строго придржавати под претњом да изгубе држављанство“ — како пише у „уставу“ државе.

Управе разних школа на територији ове републике чине опет сами младићи и девојке — сем, разуме се, наставног кадра.

Од пре неког времена, грађани ове државе су добили и своју сопствену банку: ту они улажу новац на штедњу али исто тако код ње могу добити и позајмице ако образложе због чега им је зајам потребан.

Већ првих месеци постојања ове банке — тврде педагози који „из сенке“ руководе пословањем државице према легату оmlадинца „републике“, показало се какав критеријум ови малишани стичу, схватајући обавезе часног дуговања и свега што следи уз то.

Сви грађани ове државице плаћају порез на школарину, али новац треба са ми да зараде радећи разне

рације: једни долазе, озарени радошћу — јер држава ужива углед међу децом и оmlадином — други очеличени многим корисним сазнањима, као и сасвим солидним школским образовањем, одлазе тужни зато што је дошао час да „промене држављанство“, уступајући место млађима од себе...

послове и занате. Од те зараде они набављају одећу и све потребне ствари, а имају право да задрже и извесну свотицу за „депараци“.

Право на стицање „држављанства“ ове мајушне државе има сваки дечак и девојчица ако није старији од 16 ни мlaђи од 7 година.

ЧЕТИРИ СТОТИНЕ СВЕШЧИЦА

После једног тежег погоршања болести у којој је сасвим оглувео, Бетовен се са својом околином споразумео само дописивањем. За то је имао свештице којих се до његове смрти накупило око 400. Наследио их је његов пријатељ и биограф, А. Шиндлер али их је до данас сачувано око 140. Из њих се упознаје Бетовенова нарав, његове потребе и жеље као и његов став према ондашњем друштву, па и начин како је стварао.

Кад се данас каже „Бетовен“ и мисли на његова дела

чини нам се да је компоновао одједном зато што је био тако велики композитор. Међутим, из његових бележница се сазнаје да је насупрот Моцарту и Шуберту, то био други стваралачки процес. Бетовен није ни једно дело дао „из даха“ него је свако дуго и упорно клепао, дотеривао, уклањао недостатке из првобитне, често безначајне замисли док тонска грађевина не би заблестала у свој својој уверљивости и неопходности.

Улазећи у један од малих барова који су за време рата никли на Пикадилију да би напојили велики број војника свих могућних нација који су се нашли у Лондону, учинила ми се позната фигура једног гардијског капетана који је седео налакшен на сто и испијао велики виски.

Пришао сам ближе и нисам веровао својим рођеним очима: преданом је био Рој Паулел. Пре годину дана поверовали смо причама тобожњих очевидца да је он погинуо приликом повлачења код Денкерка, затим да је заробљен, а касније је у званичном извештају његово име забележено међу заробљеницима. Два месеца доцније његова жена је добила прво писмо из Немачке у коме је поздрављао и све своје пријатеље.

А сада, ево га у Лондону иако нема ни пуних десет дана како смо му послали по следњи пакет. Пришао сам му и пошто смо се срдечно загрлили прешли смо за један сто у углу да ми исприча своје путовање.

— Већ од првог дана кад сам стигао у логор — почео је он — зарекао сам се да ту не дочекам крај рата па макар ме то стало главе. Смислао сам свакојаке планове али сам за сваки увиђао да је неостварљив. Чинило ми се да никад више нећу бити на слободи. Али пре неких двадесет дана Немци као да су ми је сами понудили.

Пребављивали су нас из једног логора у други. Било нас је много пошто је поред нашег транспорта превожен и један са Французима. Стигли смо око подне у неку малу железничку станицу. Пошто се чекање отегло стражари су нам отворили вагоне и пуштали по неколицину на чесму да напунимо чашурице. Међу једном петорницом изишао сам и ја. Тек што смо стигли до чесме Французи су из једног од суседних вагона у ком познати јурули напоље оборивши неколицину стражара и похрлили ка чесми да утоле жеђ од које су патили и затвореним вагонима већ двадесет четири часа. Збуњени овом диверзијом Немци су пошли да умире Французе и врате их натраг.

Не размишљајући много ја сам искористио прилику — подвукао се под један теретни воз прошао испод њега и отрчавши неколико колосека даље увукао се у први теретни вагон који је био отворен. Нико ме није приметио, нити позвао или припуцао.

Композиција у којој сам се нашао, на моје запрепашћење убрзо је задрхтао и кренуо. После неколико тренутака већ сам увелико путовао. Нисам, додуше, знао где али више нисам био заробљеник, или у најбољем случају заробљеник у бекству кога се нико до следеће прозвике, ко зна где, неће ни сетити.

Најважније је било набавити цивилну одећу и сазнати у ком правцу идемо. Ово друго сам лакше одгонетнуо јер сам читао имена станица кроз које смо пролазили: воз је ишао ка западу. У мом вагону су се налазили неки сандачи. Помоћу гвоздене шипке коју сам нашао у једном углу отворио сам неколико њих. Школски прибор, сунђери, таблице свеске и слично! Већ сам хтео да напустим тражење када ми поглед паде на сандук са крупних словима: „Тинте“. У главни ми се одједном јавио први реч: мастило.

Почео сам да отворам боцице. Како су биле мале требало ми је више од двадесет да натопим целу униформу која је постала некако неодређено црно-плаво-флекава али је мање личила на униформу. Откинуо сам нарамнице, бацно опасак. Крајеве чакшира сам угурало у чарачке не би ли личиле на спортске панталоне. Нисам могао да се видим али сам свакако грозно изгледао. Осим тога руке су ми од мастила биле сасвим убрљане а нисам имао чиме да их оперем.

Путовање је трајало пуну три дана и замало што три пута нисам био ухавањен. Испод вагона друге композиције у коју сам се у току ноћи пребацио стигао сам до неке

Бекства заробљеника из немачких логора у току другог светског рата нису била ретка. Новинар Дон Моленд забележио је речи једног свог друга

БЕКСТВО ИЗ ЛОГОРА

мале варошице у Алпима. Готово цео дан сам провео скривен у неким цевима на станици а када је пао мрак упутио сам се у град мртав гладан и очајан.

Знао сам да се морам налазити негде близу швајцарске границе али ми име града није казивало ништа.

Требало је предузети нешто. По цену да будем откривен прошао сам готово кроз целу варош и у једној малој, споредној улици нашао неку књижару. Сачекао сам да моћ добро поодмакне и да се светиљке у околиним кућама погасе па сам разбио окно на дну врата и увукао се унутра.

При светлости последњих неколико шибница нашао сам оно што сам тражио: атлас са географским картама. На мапи сам пронашао име градића у коме сам се налазио и видео да је од швајцарске границе удаљен неких сто километара западније. Никаква железничка пруга није водила у том правцу и једини начин да тамо стигнем био је аутомобилски друм.

Док сам размишљао шта даље да радим претражио сам књижару. Нашао сам неки стари мантил и навукао га да би ми било мање хладно и да бих сакрио униформу. Затим сам у једној фиоци нашао пар кобасица које је мој непознати домаћин вероватно купио негде на црној берзи и оставио да мезетинше за тезгом очекујући ретке муштерије. Ускоро ми је у рукама била и једна бусола.

Док сам се мувао по радњи замало што нисам оборио телефон. Телефон... Он ми је дао идеју. При светлости једне свеће почео сам да листам телефонски именик и брзо дошао до одељка „лекари“. Онда сам насумице позвао број једног од њих. Чекао сам добрих пет минута док се један сањиви глас одзвао. Изустило сам што сам могао разговетије:

— Помоћ... Хитно лекара! — и дао адресу и име радње. Глас са друге стране жиче као да је оклевао а затим прогунђао:

— Да... одмах!

Осетио сам како сам се упркос хладне ноћи презнојио. Остајало је сада да чекам. Лекар кога сам позвао има свакако кола а ако не, при-

морају га, ако уопште дође, да позове хитну помоћ. Покушаћу онда да отнем кола, пошто је аутомобил представљао једино средство којим сам могао стићи до границе. Све што сам чинио изгледало ми је тако невероватно да нисам ни мислио на оно што би могло да ми се испречи на путу. Да сам размишљао никад не бих успео.

После пола сата када сам већ изгубио сваку наду, чуо сам како се нека кола заустављају пред књижаром. Пришао сам мачијим корацима излогу и погледао напоље. Из једног старог Мерцедеса излазио је неки оmlадинчовек са кожном торбом у рукама. У два корака сам се створио поред врата и изнутра отворио патент браву. Лекар је очигледно био збуњен што је свуда владао мрак али ја сам излетео, зграбио га за јаку и увукао унутра ставивши му шаку на уста.

Првобитни план ми је био да доктора склоним у неки орман и послужим се његовим колима али сад ми се у глави родила боља замисао. На колима је био велики знак „лекар“.

Било је више него сигурно да на околиним друмовима има контролних станица које су проверавале возила и путнике. Није било много наде да ћу сам, уз то не познајући пут, успети да се са колима пробием. Али је зато немачки лекар могао врло лепо да прође са једним својим „пацијентом“.

Извадио сам из џепа француски кључ који сам нашао у радњи и држећи га као револвер гурнуо га у слабине човеку који још није могао да дође себи од запрепашћења.

Натуцајући, објаснио сам му шта од њега очекујем и онда сам га повео ка колима. Ишао је без говора, нешто муцајући само и дрхтајући целим телом. Сели смо у аутомобил и кренули. На самом излазу из града прошли смо поред неких стражара који су видели знак на колима поздравили и пустили нас да прођемо.

Точкови добре машине гуртали су километре. Још на два места заустављени смо али хладан метал прибијен уз ребра лекара и његова титу-

ла провели су нас без неких неприлика.

А онда смо нашли на знак да је даљи пролаз свим војницама, у непосредној граничној зони, забрањен. Наредио сам доктору да стане и да изађе из кола. Онда сам морао сам. Био сам у грозници. Вероватно од страха али ја то тако нисам осећао. Желео сам само да се све што пре заврши. Погледао сам још једном на карту. На самом граничном прелазу налазио се мали мост преко неког потока. Упалио сам мотор и кренуо. Не верујем да сам икад у животу тако брзо возио и то при слабој светлости месеца који, се сваки час крио иза облака. Фарови су били угашени.

После, чинило ми се, сасвим кратке војне угледао сам нека светла и бараку. Пришао сам сасвим близу, онда укочно, управно велике фарове право ка граничној баријери и стражаре засенко и изненадио. Отворених врата на колима дао сам гас окренувши кола ка граничном прелазу. У тренутку кад је одјекнуо први рафал у заслепљујућу светлост мојих кола бацно сам се из аутомобила на друм.

Страховито сам ударио о тло, преврнуо сам се неколико пута али сам већ у следећем тренутку био на ногама и трчао као без душе. Некако сам се смандрљао низ стрму обалу и полу претрчао, полу препливао поток. Стигавши на другу обалу скрио сам се иза неког великог камења исцрпљен и готово без свести.

Немци забављени ломом који је аутомобил изазвао ударивши у стражару на мосту, нису ни приметили да сам им испред носа умакао. Пошто сам се издвајао нерви су ми потпуно попустили и почео сам да се смејем и плачем у исто време док су ми прсти грчевито стезали слободну швајцарску земљу.

КАО У ВИЛИНСКОЈ ПРИЧИ...

Кад је стигла на париски аеродром Орли мала Сиси је била уморна и тужна. Филм због кога су је позвали није је одушевљавао јер јој се чинило да је слабији од оних двадесетак које је снимала у Немачкој. Желела је да се ослободи те улоге, али ни код кога није наишла на разумевање. Била је пресетљива као и многи уметници. Досада, самоћа и све друге незгоде које су је мучиле није ником могла да повери.

Тада се појавио један млад човек у вилинској причи — Ален Делон. Он јој је показао све лепоте Париза и вратио је у живот. Три месеца доцније,

Сиси је опет постала Роми Шнајдер. Иако се дотле никад није појавила на да-скама а француски језик није њен матерњи, она каже:

— Данас сам срећна у Паризу. Постала сам француска глумица и играла већ у филму „Бокачо 70“ а затим снимала „Рад“, скеч од Висконтија. Сада играм Нину у комаду „Галеб“ од Чехова. Ова улога ме одушевљава јер је личност истинита и блиска мени и мом животу. Не волим извештачене младе девојке. Желела бих да играм Офелију или неку сличну улогу.

На питање да ли има не-

меру да се врати у Немачку она одговара:

— Једино ако се појаве неке специјалне околности.

У гардероби младе глумице налазе се многе слике Алена Делона и велики број телеграма, које је он слао из Београда где је снимљао филм „Марко Поло“.

НИСУ ЗНАЛИ...

У делима старих писаца остале су занимљиве појединости о једном покушају старих Римљана да освоје Арабију. Наме-

Због непознавања географије велики поход Римљана на Арабију завршио се трагично по њих.

зато је као полазна тачка било одређено место далеко на северу. Уместо да се укрцава ње војске обави на западној обали Црвеног мора, а искрцавање у Арабију далеко јужније, бродови су заповили из Клеопатриса у Суецком заливу (недалеко од садашњег града Суеца) а искрцавање је извршено у месту Левке-Коме поред ушћа Вади Хамде, према Миосхормосу, где су се још сачували остаци древног насеља.

Да би се одатле стигло до Срећне Арабије, требало је предузети вишемесечни поход кроз пустињу. А како је било лето, пролазили су поред веома ретких оаза.

О неочекиваним тешкоћама на које је војска наишла римски писац Касије је забележио:

„У почетку се ништа није могло видети али је поход постао несносан. Пустиња, врућина и рђава вода наносили су војсци такве невоље, да је већина поумирала. Поред тога, оболевали су од куге и то друкчије од обичне. Прво је деловала на главу, која би се сасвим осушила, и већина је од тога одмах умирала. Ако се преживи та фаза болести куга је нападала остале делове тела и захватала ноге. Помагало је једино да се пије вино помешано са уљем и да се тиме трља кожа. Али то је могао да чини само мали број војника, јер ни вино ни зејтин у тој земљи нису се производили а резерве су биле мале. При тој невољи непријатељ, који се правило да је побеђен, обнављао је нападе...“

Путовођа Силај је изабрао такозвани Сераатски пут. Савим неприпремљен за сличне тешкоће, Елије Гал је окривно несрећног путовођу да би са себе скинуо одговорност за недовољан или савим неприпремљен поход. Сматрао је да је он његову војску намерно заео у пустињске и ненасељене области. Њему се придружио и грчки географ и историчар Страбон. Неуспех за операцију је приписао је „издајству“ путовође, коме је за казну касније у Риму одрубљена глава.

И поред жестоке оскудице и непероватних напора, Римљани су успели да дођу до Срећне Арабије. Југоисточно од престонице, у борби на реци Гел-ел-Кадир Арабљани су претрпели пораз. Али и после ове победе, када је тако рећи била пред циљем, војска је услед недостатка воде, непријатељских напада и епидемије цинге, била принуђена на одступање. Повратак, праћен огромним жртвама, био је бржи али су се само остаци војске вратили у Александрију.

Император Август морао се одрећи „богатава“ срећне Арабије. Десетковани али са знатно проширеним знањем о Арабији, Римљани су се вратили са овог похода.

»КИШОБРАН« ЗА СПРЕМАЊЕ ЈЕЛА БЕЗ ВАТРЕ

У Лоренсу у САД је направљена „сунчана пех“ у виду кишобрана. Рефлектор кишобрана, окренут према сунцу, направљен је од троугластих комада нарочите „тканине“ у чијој су основи листићи алуминијума. Причвршћена на нарочитом раму, ова „тканина“ прикупља сунчеве зраке и проводи до тигања од истог метала. Прикупљена топлота је довољна да се за 10 минута испржи шницла. За спремање бифтека потребно је 15 до 20 минута. У случају кише „пех“ може послужити као кишобран.

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

О несвеселеног тома Гонзорго и Родерико су стрпали у џак. То је био први део Барнабиног плана да се дочепа мери...

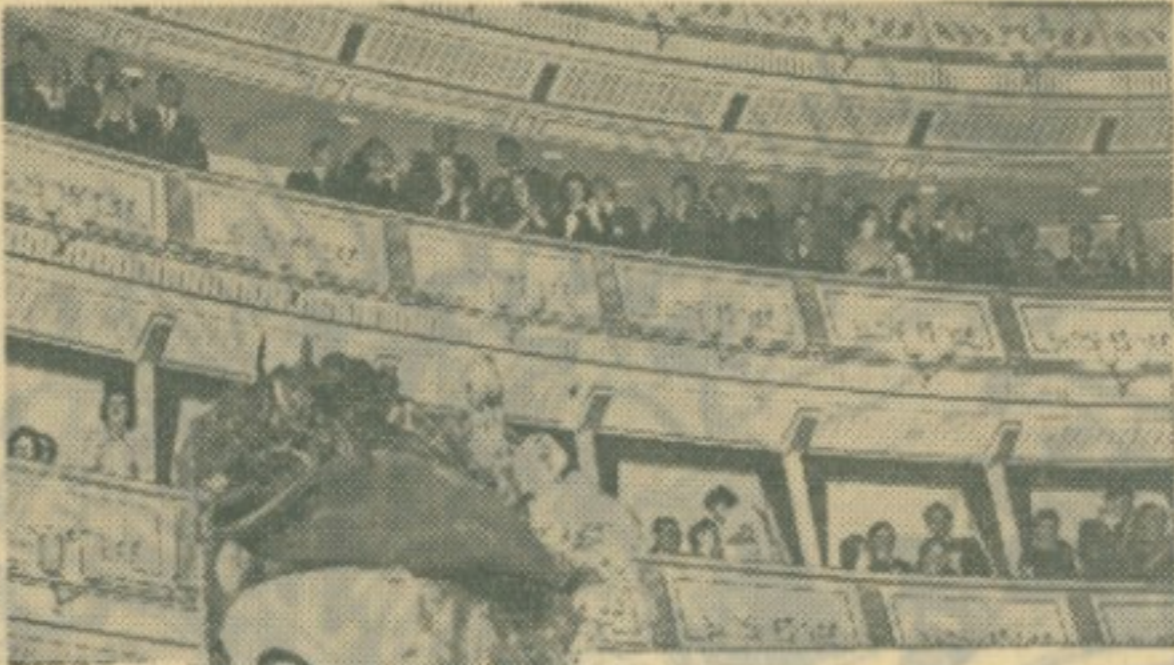
ЗВЕЗДЕ СПАВАЋИХ КОЛА

Преваче и примадоне, диригенте и солисте ухватила је грозница путовања — они јуре по свету. Данас могу сви да за добар новац привуку теноре Бечке државне опере, „хероје“ из Минхена и Берлина, „богове“ из Рима и Милана. Последница тога је да су многе матичне оперске куће у кризи због ових „звезда спаваћих кола“, како их називају.

Опера додуше живи већ 400 година од сјаја и славе својих звезда; занос за Карузом и бесови Каласове дају јој стално нове импulsе. Али све има своје границе. Појавиле су се паролe: „Против ђуди звезда!“ Три диригента су се одмах уверила како је то озбиљно смишљено. Професор Карл Бем морао је под заштитом полиције да напусти своју Бечку оперу; најурен је зато што је био исувише на путовању. Леополд Лудвиг изазвао је праву револуцију у парламенту Хамбурга због своје „жеље за путовањем“. Али звезде се и бране. „Чудо од дедача“ Волфганг Савалиш побунио се против уговора у Берлину који га спутава, а Херберт фон Карајан потпуно је самосталан и лети од Берлина и Беча до Лондона, Салцбурга и своје „виле снова“ у Казабланци.

Лимузином, спаваћим колима, авионом, крстари данас око дванаестак музичких првака по Европи. Немилосрдно их прогоне термини: данас Салцбург, сутра Беч, преко сутра Милано.

Петер Андерс нашао је смрт у тој журњи. Рудолф Шок је доживео да полиција на аутострада пуца за његовим црвеним спортским колима јер је возио недозвољеном брзином. Звезде се грозничаво боре. Свуда их купују за скупе паре, али свуда морају да дају све од себе, јер ина-

Лиза Дела Каза, птица је селица. Стални је гост Беча, Њујорка и Бајројта.

Трна за славом и новцем чувених оперских звезда и славних диригентата претвара се у право штафетно трчање. Публика је данас једини мецена

че губе углед а с њим и куповну вредност.

Све ово личи на штафетно трчање. Може ли се оно зауставити?

Одговор је стар као и сама опера. Данас се само може проширити још и на концертне дворане: уметници су потребни, макар и по цену њихове диктатуре. Тражење великих имена не важи, међутим, само за метрополе него и за мање градове јер ни они неће да се уброје у „недовољно развијена подруч-

ја“; и они траже истакнуте уметнике и спремни су да их плате. Није довољно да се прикаже опера „Марта“ од Флорова, него Марту мора да пева чувена Марта Медел.

Тако је Минхен-Гладбах у Западној Немачкој платио Јехуди Менухину 7.000 марака за једно наступање иако је у САД добијао само 2.000. Град Билефелд је платио Рудолфу Шоку 1800 марака за вече. Просечни хонорари звезда крећу се у Западној Немачкој од 1.600 до 3.000 марака. Један град у Рајнско-Рурском подручју платио је Јаши Хајфецу 4.000 долара, а Игору Стравинском за дириговање 6.000. За „путујуће звезде“ Немачка даје више него Француска, исто

Херберт фон Карајан у свом авиону којим сам пилотира кад полази на концертне турнеје.

као и Енглеска а нешто мање него Италија. Највећим хонорарима привлаче их САД, Јужна Америка и Јапан.

Често се за laku музику плаћа још више него за класичну. Хонорари асова на филму, радију и телевизији узнемирили су оперске и концертне куће. Рудолф Шок је добио више за улогу у филму „Краљ манежа“ (80.000 марака) где се појављује на трапезу у блештавом трикоу, него у Моцартовој „Чаробној фрули“ (800 марака).

Високи хонорари повлаче за собом и високе цене улазница. У Бајројту стаје једно седиште у ложи 50 марака, карта за „Порти и Бес“ 40, а за гостовање Марије Калас у Келну стајало је једно седиште у партеру 30 марака.

Данас не може свако ни да уђе и види једну чувену оперску кућу како изгледа унутра. А шта добија композитор чије дело изводи чувени уметник? Када је Фридрих Гулда на концерту у Берлину свирао клавирску сонату од Хиндемита композитор је добио на име ауторског хонорара тачно 47,50 марака! То отприлике одговара награди чистачице за једно вече.

„Звезде спаваћих кола“ знају своју рачуницу: „сјајно доба“ једног певача траје највише две деценије јер не пева свако до своје 80. године као камерни певач Карл Ерб. Зато морају да искористе то своје „сјајно доба“ и зараде за старост. Осим тога њихово школовање неизмерно стаје. И зато је један Хаис Хотер свестан колико вреди, колико психичке и физичке снаге мора да уложи да би могао из вечери у вече да издржи на позорници или на концертном подијуму.

Али ипак звезде стижу: у њујоршки „Метрополитен“, Миланску скалу, наступају у Лондону, Салцбургу и Бајројту. Раде за филм, радио, телевизију и снимају грамофонске плоче, троше свесно своју снагу јер знају: „Једном ће доћи крај аплаузи-ма“.

У стара времена појединци су били мецене, сада је то публика. И њој мора данас уметник да се клања. Примадона Куцони из времена барока дубоко се клањала пред Августом Јаким, а модерна примадона Марија Калас се клања пред публиком. И стварно она, то и чини: кад отпева своју „Сомнамбулу“ од Белинија ступа на саму ивицу рампе боса у дугој ноћној хаљини и пада на колена, челом додирује даске а дуга црна коса спушта јој се у простор за оркестар. Свако зна да је то. срачувано само на ефекат, поготову код Каласове, па ипак падање на колена представља чињеницу да је данас уметник обавезан само једном мецени: публици!

АНЕГДОТЕ

ДА ИЗБЕГНЕ ЗЛО

За време једног од својих боравака у Хајделбергу, Гете је био позван на вечеру код Хајриха Фосе, чувеног преводиоца Хомера. Кад су гости већ били за трпезом, Фоса су изненада позвали у предсобље одакле се после неколико минута вратио с једним младим песником који се звао Кунц и чије су неке песме већ биле објављене у појединим часописима. Да би учинио задовољство младом песнику, Фос га је представио Гетеу па га је чак посадио поред њега за трпезу.

Кунц је потицао из једне од многобројних државица које су тада чиниле Немачку. Пошто је Гете добро одмерио придошлицу, рече му:

— Чуо сам да је ваш кнез строг владар и да је веома тешко добити од њега пасош. Смем ли да вас замолим да ми покажете ваш пасош?

— Ох, да, веома радо — стаде да муца Кунц извлачећи пасош из једног од спољашњих џепова на капуту.

— Изгледа да је ово веома интересантан пасош. — рече Гете. — Могу ли да га задржим до сутра да бих га боље разгледао?

Ускоро се млади песник, који је био одушевљен Гетеовим интересовањем за његову личност, опростио.

Чим су се за њим врата затворила, Фос више није могао да савлада своју радозналост па је запитао Гетеа због чега га један пасош толико занима.

— Хтели бисте да знате зашто сам затражио тај пасош до сутра? — одговори Гете смешени се. — Радо ћу вам то објаснити. Видео сам да из другог Кунцовог џепа вири дебео свежањ песама. Избор није био тежак: радије ћу да читам пасош него његове песме.

НИЈЕ ВАЉДА ЛИФТ

Чувеном лекару и професору медицинског факултета Сауербреху, који је волео јасне и кратке податке, жалила се једном једна пацијенткиња набрајајући надугачко и широко тегобе које је осећала.

— Знате, господине професоре, имам у желуцу неки чудан осећај: нешто се у њему диже, па се спушта, па се опет диже и опет се спушта, па опет иде горе, па доле...

— Забога — прекиде је Сауербрех — нисте ваљда прогутали лифт?

НЕЋЕ ДА БУДЕ ПРЕВАРЕНА

Представљена Жан-Полу Сартру једна млада „звезда“ га упита:

— Да ли сте ви стварно Сартр?

— Да. Зашто питате?

— Знате, прошле недеље су ми представили Бодлера, а после осам дана сам сазнала да то није био он.

КОЛИКО ЈЕ ЈЕО...

Фредерик Шопен је био на ручку код једне породице коју је мало познавао. По завршеном обеду, домаћица замоли славног пијанисту да нешто одсвира.

Шопен је ово мрзео али ипак седе за клавир и одсвира Седми прелудиј који је кратак, па устаде.

— Зашто, господине Шопен, тако мало...

— Видите, госпођо, због тога што сам мало и јео.

ДУХ БЕРНАРДА ШОА

Бернард Шо је за време свог боравка у Америци требало да посети и Семјуела Голдвина, магната филмске индустрије.

Голдвин је писцу само говорио о литератури, поезији и уметности, а Шо се распричао о уговорима који су му предлагани и којима је он, по његовом мишљењу, био оштећен.

— Са вама је досадно, господине Шо, јер ви нећете да говорите о литератури.

— И са вама је, господине Голдвин, досадно јер не говорите о послу. А верујте ја познајем обе ствари. Врло је пријатно говорити о ономе што се познаје.

КРАЈСЛЕР И ЕНГЛЕЗИ

Убрзо по завршетку првог светског рата требало је да Фриц Крајслер одржи концерт у Лондону. Једао од највећих британских листова писао је поводом тога: „Публика се вечерас неће појавити у концертној сали јер би то значило указивање поштовања једном човеку који се под аустријском заставом борио против нас. Ако се и нађу такви који ће доћи на концерт онда је сигурно да су дошли само да би чули изванредне звуке са једне Аматјеве виолине на којој господин Крајслер свира“.

Али, и поред овог чланка све улазнице за концерт биле су распродате. Томе су, можда, много допринеле и приче да велики виолиниста и композитор, мада родом Аустријанац, од 1915. године стално живи у Сједињеним Америчким Државама. Ипак, у сали је владала подозрива тишина кад је уметник почео да свира први комад.

Бурни аплауз поздравео је завршетак прве тачке. Крајслер се дуго клањао и захваљивао. Изненада, он је узео виолину у десну руку и једним замахом разбио је о колена. А тада се обратио публици која је била занемела од запрепаштења.

— Госпође и господи! Желим да вам кажем да сам овај инструмент купио данас изјутра за свега две фунте у једној обичној робној кући. А сада ћу остави део програма свирати на мојој Аматјевини.

ТАЧНО КАКО ТРЕБА

Марсел Ашар је волео да прегледа ствари по анти кварицима. Једног дана наишао је на једну лепу мермерну бисту Дантова.

— Цена? — запитав га.

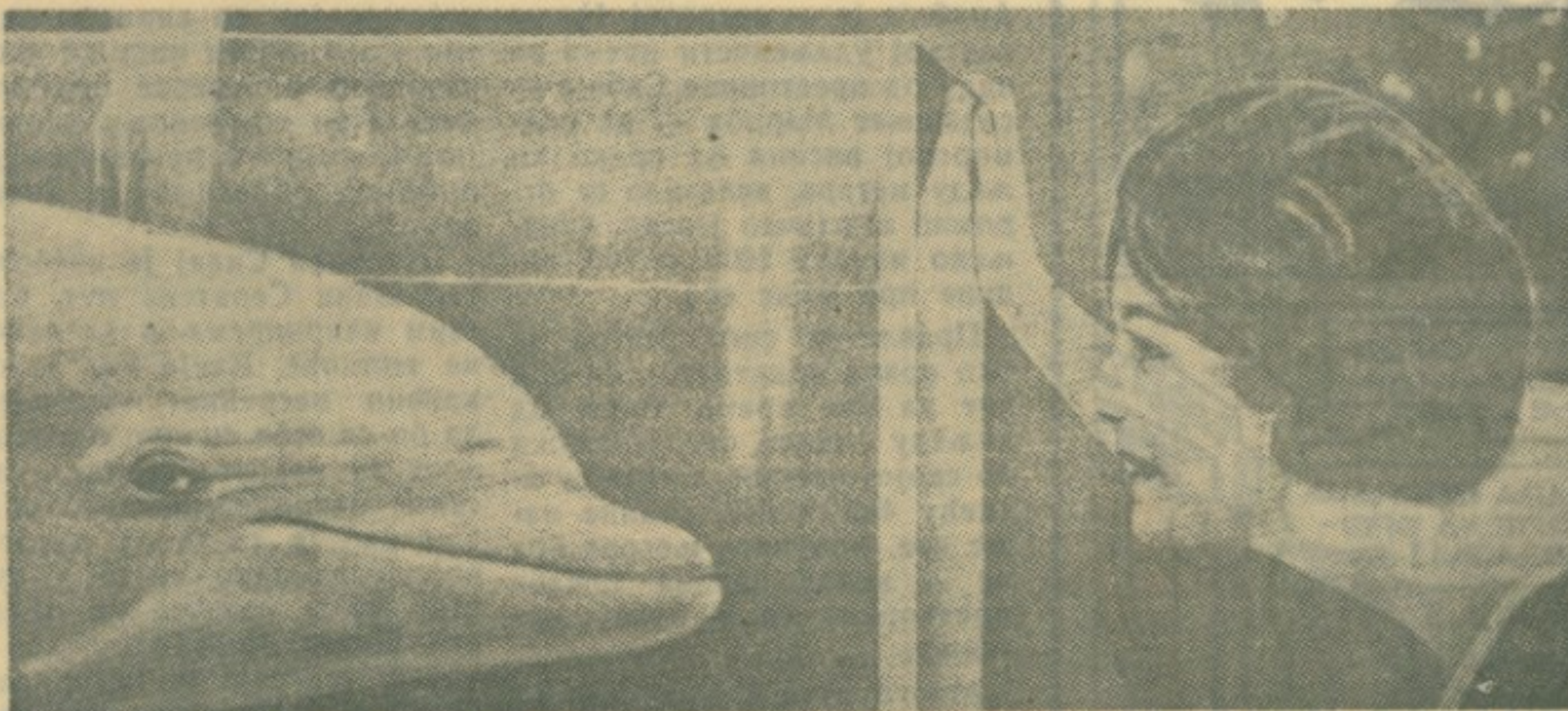
— Седам стотина франака.

Ашар је прегледао добро бисту и приметио да је глава била лепљена.

— А ово? — побуни се показујући на трагове.

— Да, — одговори трговац мирно. — Ваљда вам је познато да је Дантон био гиљотиниран.

МОГУ ДА ГОВОРЕ...

Делфин „Елвар“ разговара са супругом доктора Лилија

Да животиње имају свој начин споразумевања научници су већ одавно утврдили. Али, да животиње сем папагаја, могу да науке по коју људску реч нико не би веровао. Међутим, биолог доктор Лили је успео да научи делфина да говори.

Доктор Џон Лили са својим сарадницима, после вишегодишњих вежби постигао је да савлада препреке које постају између човековог говора и гласова животиња. Делфин „Елвар“ са којим је вршен опит први је научно да говори. Поред њега сада знају још два делфина: „Лизи“ и „Беби“. Они не само да подражавају човечје гласове, не само да из-

говарају поједине речи већ су у стању да воде разговор са људима.

Вежбе се врше у опитном центру у Сент Томасу на Вирџинијским острвима. Делфини поред речи и дијалога памте и троцифрене бројеве као и многе техничке скраћенице.

Елварове речи снимљене на магнетофонску траку, показују да је његов глас сличан гласу Паје Патка у филмовима Волта Дизнија.

Делфини брзо говоре а у стању су да чују ултратонове од 200.000 трептаја у секунди док је људска граница 20.000.

Ову способност делфина доктор Лили је покушао да објасни тежином њиховог мозга. Мозак најинтелигентнијег шимпанза тежак је 375

грама. Мозак детета које почиње да говори има 1.000 грама. Тежина мозга делфина износи 1.700 грама, а одраслог човека 1.450.

Оваква „интелигенција“ делфина биће, по веровању доктора Лилија, и практично искоришћена: приликом авионских несрећа или катастрофа бродова на отвореном мору, делфини ће моћи да пруже настрадалима драгоцену помоћ. Поред тога делфини ће постати и значајни помоћници научницима у испитивању путовања риба и тајни морских дубина.

— Читав нови свет ће човек моћи — тврди доктор Лили — да открије помоћу делфина.

»Црвени ђаволи«

Власник 150 села. Шах Фридриха II у Загребачком музеју. Невлаван крај оснивача Тренкових пандура

још више због црвених пелерина које су носили, добили су назив „црвени ђаволи“.

Само за неких седам година, од 1741. до 1748. нашли су се на фронтима против Пруса, Бавараца и Француза, на фронтима у Чешкој, Шлеској, на реци Рајни, у Холандији... Укратко: стизали су и тамо где је било „тешко војевати“. А готово у свим тим борбама су они доскакали противницима тако да је њихов начин борбе остао и данас поучан и занимљив.

У Баварској су септембра 1742. године опсели јако место Легендорф. Да би извршили „степање“ обруча требало им је бар још онолико војника колико су имали. На неку помоћ нису могли рачунати. Преостало им је само лукавство. И они су га применили око опкољеног места нанизалач су мноштво снопова, обучених у пандурска одела који су имали у резерви. Кад је свануло непријатељ је био пренеражен: свуда унаоколо стајао је, буквално, „војник до војника“. Уплашен, непријатељ је истакао одмах белу заставу!

За време борби на Рајни, јула 1743. године, између аустријских и француских сна-

га, било је дошло до затишја. Ни једна војска није била у стању да закорачи на супротну страну Рајне, јер су једини мост на том делу фронта добро чували и једни и други. Једне ноћи, међутим, „црвени ђаволи“ су се у тридесетак чамаца пребацили преко Рајне, изненадили Французе и — натерали их у панично бекство. Главнина аустријске војске ускоро је прешла реку и — битка је била до-бивена.

Као нарочити пример њиховог јунаштва, помињу се борбе у Чешкој. У то време, 1744. и 1745. године, борили су се против пруске војске, којом је командовао лично краљ Фридрих II. У једној од тих борби „ђаволи“ су на јуриш заузели утврђење Буђељо вице, за које се мислило да је неосвојиво. За показано јунаштво — они су отада, вршњаци у редовне пукове пруске војске. Другом приликом опет, заузели су још једно „неосвојиво“ утврђење — Косе. То упориште је било окружено великим ровом пуним воде, али су га Тренкови пандури препливали у току ноћи, попусти се на грудобран, заробили једну батерију а остали су бозо истакли белу заставу.

Хроничар је о њима забележио још и ово: за време битке код Сора, 30. септембра 1745. године, пандури су на препад заузели цео пруски лагор. Поред осталог заплењили су шатор и шах Фридриха II, као и ратну благајну са 80.000 дуката. Шаховске фигуре су се налазиле у Историјском музеју у Загребу све до доласка Павелића и његових штићеника.

Први командант и оснивач те необичне гојске, барон Фрањо Тренк, завојшио је нимало славно: осудили су га они за чије је интересе ратовао и умро као заточеник у тврђави Шпилберг.

»БАЧ« СУВИШЕ ПУШИ

„Бач“, један енглески пас навикнут на цигарете, убудуће неће смети да пуши у гостионицама стога што безобзирно баца пикавце свуда по поду, чак и на госте. Рон Бачерс, један гостионичар, рекао је за њега:

— Бач је диван пас, али неки дан је прогорео цигаретом панталоне једном од мојих гостију.

Бачов господар, педесет шестогодишњи трговац дрветом Ралф Спенсер, до-дао је:

— Гости су ти који „Бачу“ дају цигарете. Према томе, он није ништа крив. Међутим, ова забрана може за њега да буде само добра. Јер, „Бач“ је у последње време сувише пушио и наукао је мали катар.

Боља од детектора

Већ шест година овчарска керуша Кес налази се на служби гасне компаније холандског града Утрехта. Наиме, керуша њухом открива

отрцање гасова из неисправних цеви.

Недавно је једна гасна ком-панија замолила Холанђане да јој позајме Кес. За три седмице она је открила 200 случајева истицања гаса из наизглед исправних цеви и тако показала двоструко већи успех од најмодернијих електронских детектора за откривање неисправности.

Данска плинска компанија толико је одушевљена Кесиним успехом да је одлучила да убудуће користи услуге четвороногих „службеника“.

Више него људи

Нарочито веома висок порез на псе уведен је недавно у неким крајевима Холандије у којима су „највећи приватељи људи“ постали права напаст за читаву насеља. Од

ове „куге“ нарочито страда округ Флантведе где број паса неколико пута премашује број људи. Власти се надају да ће висок порез довести до смањења броја паса у Холандији.

Поједини наши народи, били су приморани да ратују и за рачун туђина. У време владавине Марије Терезије из Хрватске је, поред неких четрдесетак хиљада граничара, ратовало за рачун аустријске царевине и више хиљада такзованих добровољаца. Од њих се у историји нарочито помињу „Тренкови пандури“, названи тако по свом првом команданту.

Оснивач те војске барон Фрањо Тренк, био је у то време највећи велопоседник у Славонији. Тврди се да је имао око 150 села у околини Пакраца, Плетернице, Брезовице, Нуштра и Велике. Био је официр у аустријској и руској војсци. Пошто је у снази аустријске царевине видео једину могућност за заштиту својих пространих посела, предложио је царици да формира одред „добровољаца“ од 1.000 људи, са којим би учествовао у борбама против не-

пријатеља Аустрије. Наравно, тај предлог је усвојен, и барон је одмах почео да врбује „добровољце“ по Срему и Славонији.

Међутим, прикупљање војске није ишло тако брзо као што су барон и његови наред бодавци замишљали. Прошло је неколико година док се није окупило 1.000 „добровољаца“. Војници су одевени у плаву униформу гурског кроја. Сваки је био наоружан са по четири кубуре, ханџаром о појасу, једном дугачком пушком и једном сабљом обешеном о лево бедро. За оно време — осамнаести век — то је била занта богата ратна опрема!

У борбама су ови одреди највише примењивали заседу и препаде: специјализовали су се за посебан начин ратовања, који је у оно доба био мало познат, а који је противнике доводио у „шах-мат“ позицију. Услед тога а

ЈЕЗЕРСКА ЧУДОВИШТА И У АЗИЈИ

Међу онима који верују у постојање већ легендарног чудовишта у шкотском језеру Лок Несу настало је узбуђење: „њихова“ тајанствена животиња добила је супарника.

Према вести московског радија у једном тешко приступачном језеру које лежи на

хиљаду метара високом платоу у Источном Сибиру научници су приметили неку тајанствену животињу која избацује из себе млазеве воде, чије је тело дуго десет метара а удови подсећају на пераја; глава је висока око два метра и има јако размакнуте очи.

У извештају се каже да је непозната језерска животиња тамносива, да је плувала таласастим покретима, да је заронила и више се није појавила. Рибари из једног села у близини потврдили су да су и раније виђали тајанствену животињу. Према њиховом сведочењу животиња има веома велика уста.

Друга једна непозната водена животиња примећена је у једном језеру у планинама Тјен Шана, у близини кинеске границе. Једна научна експедиција приметила је на површини језера неки таман предмет за који им се изјаве учинило да је старо стабло. Међутим, предмет је на једном почео да се креће великом брзином. При том се њен реп могао јасно да распозна. Али, и ово друго чудо више брзо је и без трага нестало у дубинама језера.

СВЕТЛОСТ БЕЗ СИЈАЛИЦЕ

У једној фабрици у Швајцарској је испробан нов начин осветљавања просторија без електричних сијалица или било којих других извора светлости. У твари електричне сијалице постоје само сакри вене иза специјалних штитова на таваници. Овакав начин осветљавања се постиже употребом специјалне пластичне масе „перспеке“ којом се прекривају зидови и таванице.

„Перспеке“ има особину да пропушта разнобојну светлост, и лако се обрађује када је загрејан.

МАЛО СМЕХА

БЕЗ РЕЧИ

НЕРАЗДВОЈНИ ПРИЈАТЕЉИ

СВАКОМ ПРЕМА УЗРАСТУ

РЕНДГЕНОЛОГ

БЕЗ РЕЧИ

БЕЗ РЕЧИ

— ТАТА, ТРЕБА ДА НАПИШЕМ ЗАДАТАК О ПОСЛЕДЊЕМ ПОРОДИЧНОМ ИЗЛЕТУ А НЕ СЕЉАМ СЕ ТАЧНО ШТА СИ СВЕ РЕКАО КАД СЕ ОТКРИЛО ДА СМО ЗАБОРАВИЛИ ДА ПОНЕСЕМО КОРПУ С ХРАНОМ.

„ИСТИНЕ“ КОЈЕ НИСУ ИСТИНЕ

НЕОБИЧНА СВЕТИЉКА

Најнеобичнија светиљка на свету је неоспорно она коју су још до пре кратког времена употребљавали Ескимци да би осветлили бескрајну поларну ноћ. Птица коју они називају „гњурац“ (Alca) толико се наједе риба и постане дебела да се њена унутрашњост претвори у саму маст. Ескимци је лове и пошто је убију, провуку грубом иглом фитиљ кроз ње

но тело и запале га. Маст из птичијег тела почиње да се топи и одржава пламен као стеарин у нашим свећама. Када се на тај начин истроши њена унутрашњост, одбаца се празна кожа. Али док ова птица гори треба имати та корећи неосетљив нос, пошто „светиљка“ страшно заудара. Сва срећа што то Ескимцима не смета.

ЗРНА ЗНАЊА

Кад вам једна жена говори смешкајте се али је не слушајте. (Кина)

Ожени сина како желиш, а кћер удај како можеш. (Шпанија)

Жеља треба да ти буде слуга а не господар. (Бали)

Будите пажљиви при избору пријатеља а још пажљивији при мењању.

Књиге су као и пријатељи: треба да буду добре али малобројне.

Најсрећнији су они људи који су толико заузети да то и не примећују.

Слобода је као здравље, треба да неговати и никад злоупотребљавати.

Младост је доба кад почињу да се дају себи одговори на постављена питања. (Бернард Шо)

Човек мисли на будућност тек пошто се ожени, а жена

пре но што се уда. (Перл Бак)

Човеку је дата моћ говора да би прикрио своје мисли. (Талеран)

Ништа се брже не суши од суза. (Цицерон)

Скоро све наше туге долазе из односа са другима. (Шопенхауер)

Уживај у сваком тренутку не очекајући велике ствари од сутрашњице. (Хорације)

За људе се често каже да су хладни иако су они само тужни.

У политици је као и у математици: и нула може бити драгоцене ако стоји на правом месту. (Британски публициста)

Ако желиш да на твоје мишљење обрате пажњу, кажи то некој жени. Оне лако примају туђе мисли јер су површне, а подржавају их јер су тврдоглаве. (Госпођа Некер)

Ко се ужаснут окрене зато што му је црна мачка претрчала пут; ко неће да спава у хотелској соби бр. 13; ко плашљиво одбројава кукање кукавице јер то предсказује несрећу — тај може с правом да се назове празноверним.

Али ко свраку назива „крадљивицом“, магарца „глушим“ или говори о „свирепим родитељима“ кад је у питању гавран, а „пасју врућину“ доводи у везу са јадним псима, тај, већином, важи као врло образован иако је и он исто толико у заблуди као и онај ко се боји црне мачке.

Починимо од свраке. Она је у старим уџбеницима означена као „крадљивица“ зато што односи у своје гнездо светлуцаве и блиставе предмете. У ствари не може бити говора о томе да она хоће нешто да „украде“ другима, јер она нема ни способности да разликује шта је „њено“ а шта је „туђе“. Код ње постоји само природан нагон да односи све што се светлуца на сунцу. То може бити некипут и сребрна кашика али ипак није у питању крађа и ми немамо права да те птице називамо „непоштеним“ или „крадљивим“.

Слично је и са „родитељима свирепим као гавран“. Верује се да су велике црне птице толико немарне према својим младима да их чак пуштају и да угну од глади. А то није тачно — гаврани се исто толико брину о својим потомцима као и све друге птице. Можда је некад неко нашао напуштено гавраново гнездо у коме су пијукали изгладнели млади јер су им родитељи негде страдали. Из таквог случаја брзо је извучен закључак да сви гаврани напуштају своје младе.

А шта тек да „каже“ добри, послушни, измучени магарца, кога сви сматрају симболом глупости? Је ли то зато, што већ хиљадама година помаже човеку, носи његов терет и дриичи без праве хране? Свуда у врлетима где сељаци не могу да

»Глупог« магарца још нико није успео да натера да се у циркусној арени бесмислено врти у круг. Крокодил не плаче а ној не скрива главу у песак

купе ни коња ни вола, магарца је тај, који по најкешћем сунцу носи огромне вреће на вашар и успиње се по планинским путевима, а никад се не спотакне или падне.

А зашто се сматра да је глуп? Можда зато што једе и трновити чичак и што трпи и кад га туку и муче као једну другу домаћу животињу? Да ли зато што уме тако гласно и упорно да њаче? Зоолози, међутим, уверавају да је магарца „умно“ мно-

го живљи од коња. А да је магарца стварно паметнији од „племенитих“ коња доказује чињеница, да се он одупири ако прети нека опасност и постаје јогунаст када треба да учини нешто незгодно. Тада дозвољава и да га на мртво истуку, али неће кренути ни корака даље. Нико још никад није успео да магарца натера да иде у круг по циркусној арени или да у трци прескаче јарак. То није зато што су коњи „паметнији“, него зато што „глу-

пи“ магарца и не помишља на то да се понаша луцкасто.

И овца, једна од најстаријих и најкориснијих домаћих животиња важи такође као глупа, и кад неко групу људи хоће да означи нарочито глупом, назива је „стадо овца“. Заборавља се да су овце већ хиљадама година научене да иду као следе за овном предводником и да су навикнуте на чобанина и на пса који стално кружи око њих тако да не морају саме да пазе на пут и на непријатеља као што чине дивље овце. Оне су услед тога једино изгубиле самосталност.

Када настане страшна жега говори се о „пасјој врућини“. А зашто? Само зато — али данас то ретко ко зна — што у августу и ноћу сија светла звезда Сиријус, „псећа звезда“ како су је звали Грци. Како пси у те дане исплазе језике, доводи се у везу с њима пасја врућина, иако стварно нема никаквог оправдања.

Често се помињу „крокодилске сузе“ кад се неко претвара да саосећа с нама, па чак „пусти“ и коју сузу. Како долази до тога? Још у старом веку неки посматрач или живописац са бујном маштом каже како је крокодил прогутао човека а после тога су му се појавиле сузе у очима. Тако духовита прича се наравно даље препричавала а касније и преко књига ширила, иако наравно нема у томе ни речи истине.

Можда је животиња тек изашла из воде па су јој се још последње капи воде задржале и на очима, или можда прича о крокодилским сузама потиче од бајке — како ове животиње покушавају да имитирају плач мале деце и цвиљење младих животиња да би намамиле жртве и прогутале их. Ни то наравно није тачно, јер Брем каже да крокодили могу да грокћу, мумлају и гласно шкргућу зубима, али да нису у стању да наглас плачу.

Слично је и са познатом узречицом „сакрива главу у песак као ној“. Шта се тиме мисли? Највећа од свих птица ној, додуше, не уме да лети, али зато трчи невероватно брзо и истрајно. Ако приметити да му се приближава нека опасност, једноставно забоду главу у пустињски песак и пошто сада више не види непријатеља, сматра да је спасен. То звучи интересантно а и веродостојно: птица која не уме да лети, способна је на све — па и да забоду главу у песак! Само, то није тачно, јер птица ној није тако глупа. Можда је некад неко видео ту огромну птицу како чепрка кљуном по песку и помислио како намерава да се сакрије. Можда је читаву причу измислио неки путник у жељи да направи шалу. Главни је да се у њу поверовало. Само прича има једну грешку: не одговара истини!

РАТ СВЕТОВА

А ТАДА СЕ ДРЕВЕ БОРБЕ ШУМЕ РАЗДВОЈИЛО ИСПРЕД МЕНЕ И ЈА САМ УГЛЕДАО ЈОШ ЈЕДНУ ЧУДОВИШНУ МАШИНСКУ КОЈА КАО ДА ЈЕ МИШЛА ПРАВО НА МЕНЕ.

НАГЛО САМ ПОВУКАО ДЕСНУ УЗДУ И ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ КОЛА СУ СЕ ПРЕВРНУЛА.

ЈА САМ ОДЛЕТЕО УСТРАЈУ И СВОМ ТЕЖИМ ПАО У ЈЕДНУ ПЛУТКУ ЛОКВУ.

ОДМАХ САМ СЕ ИЗВУКАО ИЗ ВОДЕ И ШКРГУЋИО У ВИСОКОЈ ТРАВИ У СЛЕДЕЋЕМ ТРЕНУТКУ МАШИНА ЈЕ ПРОШЛА КРАЈ МЕНЕ И КРЕНУЛА УЗБРАД.

НА ОКО ПОЛА КИЛОМЕТРА ОД МЕНЕ ДВЕ МАШИНЕ СУ СЕ ССТАЛЕ. ОВЕ СУ БЕ НАГЛЕ НАД НЕЦИМ. БИО ЈЕ ТО ЗНАО САМ, ТРЕЊИ ВАЈОК. ОНАЈ КОЈИ САМ ВИДЕО ДОК ЈЕ ПАДАО.

УСПЕО САМ ДА НЕПРИМЕЋЕН УМАКНЕМ. ПОТПУНО ИСЦРПЉЕН СТИГАО САМ СВОЈОЈ КУКИ.

ЈЕО САМ НЕШТО МАЛО И ПРЕВУКАО СЕ, ПА ОТИШАО У СВОЈУ СОБУ ЗА РАД И ПОГЛЕДАО КРОЗ ПРОЗОР.

САДА САМ МОГАО ЗАКЛУЧИТИ ДА МИСЛИМ. ЗАКЛУЧИО САМ ДА СУ ЛИЧОВИ ТРОНОШЦИ БОРБЕНЕ МАШИНЕ У ЧИЈИМ „ГЛАВАМА“ СЕДИ ПО ЈЕДАН МАРШОВАЊИ И ЊОМЕ УПРАВЉАЈ.

УПОРЕЂИВАО САМ ИХ С НАШИМ, ЛУДСКИМ МАШИНАМА И ПРВИ ПУТ САМ СЕ ЗАПИТАО КАКО ЛИ ЈЕДНА ПАРНА ЛОКОМОТИВА ИЗГЛЕДА НЕКОЈ ИНТЕЛИГЕНТНОЈ ЖИВОТИЊИ НИЖЕ ВРЕТЕ.

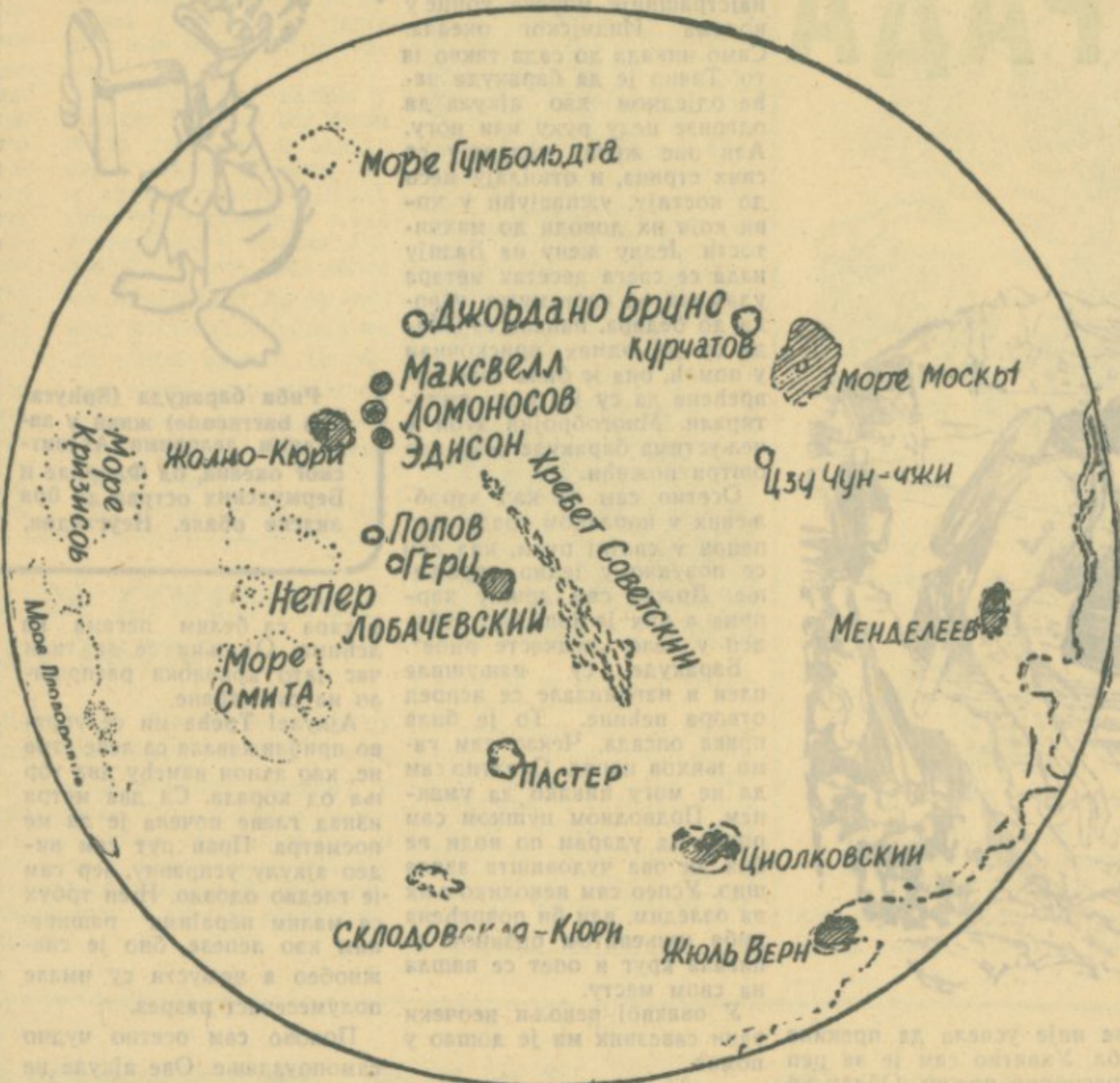
РАКЕТОМ НА МЕСЕЦ

Високи степен техничке опремљености и досадашњи резултати остварени кружењем космичких бродова око Земље и Месеца као и снимање оне стране нашег најближег суседа која се не види с наше планете — према писању совјетског листа „Економическаја газета“ — даје многу основа да се верује како неће проћи много времена за узлетање ракетом на Месец.

У чланку се резимирају досадашњи резултати совјетских и страних научника који ће помоћи што скорије упућивање брода с посадом.

— Растојање између Месеца и Земље износи 384.400 километара. Месец као природни сателит наше планете прави круг око ње за 27,3 дана и ноћи под углом од 18 степени према екваторијалној равни Земље. Параболна или друга космичка брзина на површини Земље износи 11,2 километара у секунду. (Под параболном брзином подразумева се брзина коју мора имати тело да би савладало земљину тежу и од ње се одвојило на велико растојање. Најмања брзина којом се може стићи на Месец јесте сто метара у секунду мање од параболне, односно друге космичке.

Према мишљењу аутора чланка у поменутом совјетском часопису, кандидата физике и математике В. Демина, није проблем у одстојању. Остаје да се реше питања физичко-хемијских особина површине Месеца и пра-

НАУЧНИЦИ ВИШЕ НЕ СУМЊАЈУ ДА ЋЕ ЧОВЕК У НАЈБЛИЖОЈ БУДУЊНОСТИ ПОЛЕТЕТИ НА МЕСЕЦ. СПУШТАЊЕ НА ЊЕГОВУ ПОВРШИНУ ЈЕДАН ЈЕ ОД НАЈВАЖНИЈИХ И НАЈТЕЖИХ ПРОБЛЕМА.

вац који треба узети да се доспе на најпогодније место за искрцавање космонаута. Ма колико да су задивљујуће тачни постигнути резултати, многи новији оповргавају оне раније па и оне за које се веровало да их нико не може да побије.

Користећи се радио-телескопом установљено је да се површински слој на Месецу састоји од једнообразне тврде шупљикасте масе која много подсећа на шљак. Два пута је лакша од воде и слична је вати. Отпало је мишљење да је Месец мртва планета јер је примећено избијање гасова с вулкана Алфонс. Али је још загонетка каква је хемијски састав површинског слоја, иако је радио-сондирање показало да је температура до два метра испод површине минус педесет степени а испод тога гранитна маса.

— За космонауте је од не обичне важности да знају механичке особине површинског слоја и које су количине леда на њему. Од првог зависи како ће доћи до примесечења у смислу примесечења, а од другог коју количину воде треба понети. Јер уколико би било леда од кога би се могла добити вода, оптерећење брода би се искористило за узимање каквог другог терета с преко потребном опремом за научна испитивања и живот првих становника на Месецу.

У претходним припремама мора се доћи до тачног прорачуна правца кретања и смера примесечења. Ако се направи и најмања грешка у брзини кретања, ма и од десет метара у секунди, доћи ће до знатних одступања од места предвиђеног за искрцавање. То је опет оно најбитније.

ГРАДИ СЕ ПРВИ БРОД ЗА ПУТ НА МЕСЕЦ

ОВАКО ИЗГЛЕДА АМЕРИЧКИ ПРОЈЕКТ КОСМИЧКОГ БРОДА „АПОЛО“ КОЈИ С ТРИ ЧЛАНА ПОСАДЕ ТРЕБА ДА СТИГНЕ НА МЕСЕЦ. ПРВИ ОВАКАВ БРОД МОЋИ ЋЕ ДА КРЕНЕ НАЈРАНИЈЕ 1965. ГОДИНЕ

Амерички план путовања на Месец познат под именом пројект „Аполо“ поставио је пред америчке инжењере тежак задатак. За овај подухват биће утрошена астрономска цифра која ће свакако прећи 20 милијарди долара.

Предвиђено возило за Месец састојаће се из три дела: 1) Шиљати део, с кочницама и командама за три космонаута;

2) Средњи део, са горивом, резервом електрицитета и једном помоћном ракетом за повратак са Месеца на Земљу;

3) Репни део, с ракетом за заустављање и са справама за спуштање на Месец. Изградња и састављање појединих делова захтевају најпрецизнији рад. Инжењер Џон Пајп, 45-огодишњи шеф „Аполо“-плана, нада се да ће све теоријске припреме бити готове до краја ове године кад би се прешло на конструкцију самог брода.

Највећу бригу, изгледа, ствара погон. Наиме, треба једно чудовиште од 50 до 75 тона послати на Месец и вратити га назад, а само за одлазак треба 240 милиона коњских снага. Мисли се да овај брод за путовање на Месец не може бити готов пре 1965. године.

На једном саветовању стручњака дошло је и до оваквог мишљења — да би сваки део требало послати засебно у васиону и они ће се тамо, на висини од 200 километара, укрстити и сва три спојити. Јер, сила земљине теже на тој висини се више не осећа а један овакав „летећи Кејп Канаверал“ би имао сопствену брзину од 28.000 километара на час, па би и једна обична „Сатурн“ ракета била довољна да овакав брод доведе до Месеца. Ипак, изгледа, да је најтеже решити како да се савлада безвоздушни простор.

»ЛОВ« НА ЗВЕЗДЕ

Научници у Америци разрађују један сасвим необичан план. Недавно је доктор Су Шу Хуанг са Института Годар у Гринбелту у Сједињеним Државама саопштио да амерички стручњаци за васиону имају намеру да „улове“ једну од звезда и да је

поред Месеца начине другим природним сателитом Земље.

Нови Месец би требало да постане једно од многих мајусних небеских тела, која круже око Сунца на путању између Земље и Марса. „Уловљена“ звезда, мала планета, чији пречник не би прелазио стотину метара, напустила би свој уобичајени пут и пошла путањом ближе Земљи.

„Хватање“ планете и њено приближавање Земљи извршило би се помоћу једне вишестепене ракете у тренутку када се ово васионско тело нађе у најповољнијем положају према Земљи.

После пристајања ракете на ову планету, последњи њен степен би наставио и даље да „ради“ јер треба да умањи брзину планете и да је усмери ка Земљи. После њеног приближавања Земљи, ракета би имала задатак да убрза кретање планете тако да она настави да се стално окреће око Земље.

Према мишљењу стручњака ово би имало велики научни значај. Стварањем новог природног земљиног сателита олакшало би се проучавање васионе, јер би он послужило као „транзитна“ станица за будуће васионске бродове. Сем тога, ту би се инсталирале потребни уређаји за проучавање васионе. Научницима ће „хватање“ планете такође омогућити да директно на њој проуче интерпланетарне материје.

сада су у области Антарктика сви сопственици паса обавезани да своје псе воде на каишу. Ова одлука донета је због тога да пси не би нарушавали „животни распоред“ првобитних становника Антарктика — пингвина.

НАЈВЕЋЕ ВЕШТАЧКО ЈЕЗЕРО НА СВЕТУ

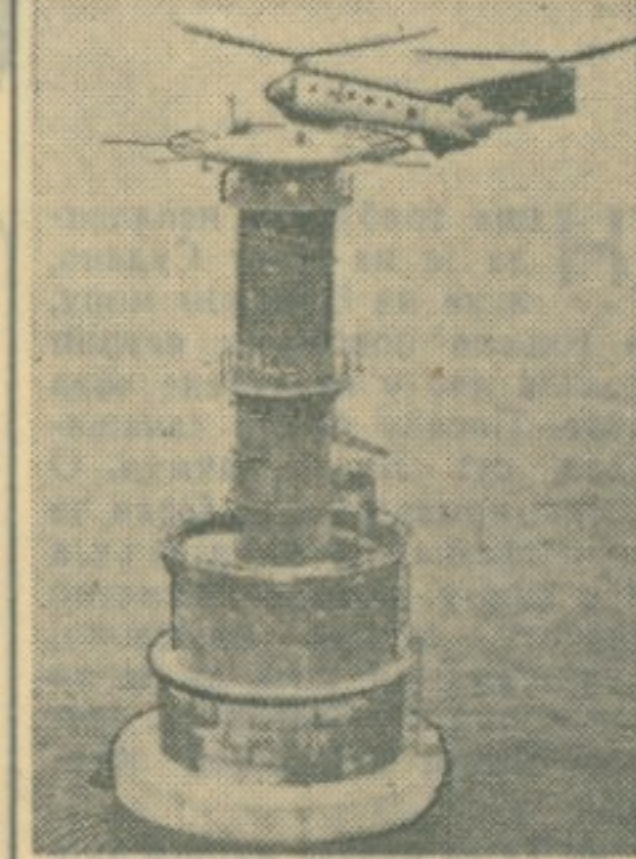
Недавно су отворене водене уставе Кариба бране у Јужној Родезији која зајужује воде преко реке Замбези и ствара највеће језеро на свету направљено људском руком. Уставе су отворене да би се испустио један део воде из језера, јер су италијански конструктори мислили да зид бране није још довољно чврст да издржи притисак толике водене масе.

ИНСТИТУТ ЗБОГ ТИНЕЈџЕРА

На основу одлуке 16 земаља, донете у Лондону, у Стразбуру ускоро треба да буде основан институт где ће се проучавати проблеми распуштеног понашања и животних навика тинејџера. Треба пронаћи и средства и путеве за њихов правилан одгој и начин борбе против њихових распусних поступака у градовима и индустријским центрима.

СНАБЕВАЊЕ СВЕТИОНИКА ХЕЛИКОПТЕРОМ

Десетине шведских светионика са равним кровом на Балтичком мору обично се снабдевају помоћу чамаца. Али

кад је море немирно чамце замењује хеликоптер којим се преноси храна, пошта и све друго што је потребно изолованим службеницима светионика. Хеликоптер је сувише велики да би се спустио на торањ, па зато само предњи точак за време истовара додирује плато на врху, а остали делови лебде над морем.

НАЈСКУПЉИ ПРЕНОС

Лет првог америчког космонаута око Земље, потпуковника Глена, представљао је и најскупљи пренос до сада. Информациони центри, новинске и радиотелевизијске мреже за обавештавање јавности преко штампе, радија и телевизије били су према предвиђеном кретању постављени не само на истакнутим тачкама у САД већ и на многим местима Аустралије и Африке као и на Пацифику, Атлантском и Индијском океану.

На самом месту потиска ракете снагом од седам милиона коњских снага, у Кејп Канаверал, било је око 400 новинских и радио телевизијских извештача а у свим главним центрима

за праћење — преко две хиљаде оних који су директно извештавали на више десетина најпознатијих језика. Трошкови преношења за штампу, радио и телевизију цене су на преко милијарду и по динара. Међутим ако се у рачунају и посебни трошкови појединих листова и пријемних центара радија и телевизије без репродуковања, они су још много већи. А колики они могу да буду нека послужи наш пример — телефонски пренос од Њујорка до Београда за један штампани ред у „Политици“ стаје пет стотина динара, односно један уобичајени дневни извештај на два ступца — преко сто хиљада динара.

ЗАРОБЉЕНИК КОРАЛНОГ ГРАДА

приметих како светлуцају многобројне очи око мене. Четрдесет баракуда од по метар и по, стрмоглавило се у јату као троугао право на мене.

И раније сам сретао ове најстрашније морске убице у водама Индијског океана. Само никада до сада такво ја то. Тачно је да баракуда неће одједном као ајкула да одгризе целу руку или ногу. Али оне жртву нападају са свих страна, и откидају месо до костију, уживајући у крви која их доводи до махнитости. Једну жену на Балију када се свега десетак метара удаљила од свог мужа, у води до бедара, нападе су. Мада су јој одмах прискочили у помоћ, она је била тако повређена да су јој ногу ампутирали. Многобројни зуби у чељустима баракуде секу као оштри ножићи.

Осетио сам се као заробљеник у коралном граду, као пацов у својој рупи, кад сам се повукао у једно удубљење. Држао сам дршку харпуна а врх је још био забоден у тело „луцкасте рибе“.

Баракуде су напушиле плен и нагомилале се испред отвора пећине. То је била права опсада. Чекао сам само њихов напад. Схватио сам да не могу никако да умакнем. Подводном пушком сам почео да ударам по води не бих ли ова чудовишта заплашио. Успео сам неколико њих да озледим, али би повређена риба муњевитом брзином описала круг и опет се нашла на свом месту.

У оваквој невољи неочекивани савезник ми је дошао у помоћ.

Ајкуле долазе

Једна велика сива силуета је пројурила кроз круг баракуда. Ајкуле! Дуге око три

Реч има чика Сџаја:

Риба баракуда (*Sphyrna barracuda*) живи у западним деловима Атлантског океана, од Флориде и Бермудских острва до бразилске обале. Неугледна,

тамносивкасте боје, дугачка до 2 метра, баракуда је велика грабљивица и напада све на шта наиђе. Баракуда има јако развијене чељусту које подсећају на чељусту ајкула-људождерки. Баракуда ће неизазвана пре напасти човека него ајкула. Она се одликује изванредном брзином и снагом; по правилу свој плен напада одозго и то толиком жестином да жртва не може да побегне.

Баракуда има око 20 врста мањих сродника који живе у тропским и суптропским морима. Један представник баракуда живи у Јадранском мору — то је штукан или шаркам који је дуг 1 метар.

Наша трабакула испловила је из Порт Судана, луке на Црвеном мору, и гоњена поволним ветром повела нас у неслушене авантуре. Посаду брода сачињавали су: Бил, Махмуд, О Шенк, крманаш и ја. Први четири су прошли су у Наскању, а кад сам у даљини приметно силуету сличну Алфеловој кули, Бил ми рече да је то светионик на Санганабу, једном малом коралном острву.

— Ту се налазе најопасније ајкуле Црвеног мора, — додале он.

— А има ли и сивих ајкула? — упитах.

— Не знам, никад нисам имао храбрости да им се приближим и да их добро загледам — смењени се одговори Бил.

Сунце је већ било високо на небу када смо ушли у један канал широк десетак метара и бацили котву. Прво је Бил скочио у воду са камером. Махмуд је скинуо свој турбан и пошто је добро испитао околину, скочио је у воду — али, како је рекао, само да се расхлади.

Онда сам узео и ја своју маску и опрему за подводни риболов и почео да се спуштам у тајанствене дубине најлепшег мора о коме круже фантастичне приче ловаца бисера.

Најлепши град

Одједном сам наишао на један диван приказ који је подсећао на источњачки град пун минарета и дворана, потонуо у море. Тврђаве од корала, по десетак метара високе, зидине начичкане малим кулама... Између њих су водиле „улице“ поплочане разнобојним коралима који су личили на неку мртву праисторијску шуму. За разлику од скамењених корала, ова жива бића су светлуцала као милион звезда, и ритмички пулсирала увлачећи своје сићушне главе чим им се приближи.

Између развалина овог потонулог града пливале су мно

Чувени истраживач морских дубина Ханс Хас описује свој најзубудљивији доживљај са јатом баракуда у коралној шуми Црвеног мора

гобројне рибе, које су својим очима радознано буљиле али се и држале на пристојној даљини од мог харпуна. Улице коралног града водиле су низбрдо и завршавале се у недогледној морској дубини.

Јато од тридесетак плавоцрних риба изрони најједном из водене таме. Њихов облик подсетио ме је на зелену рибу — носорога, али ова га глави није имала рогове. На звао сам их „луцкасте рибе“, јер су то стварно и биле. Пливале су са враголастом радозналошћу покрај самог врха мог харпуна, испитивале га и готово се чешале о његов оштар врх. Зажелео сам да једну уловим. Одапео сам харпун и челична стрела, као муња, забодла се у тело најближе. Али њена снага била је невероватна. Пошто је муњевитом брзином направила пут у облику броја осам, на моје велико запрепашћење повукла је кабл на коме се држао харпун и прекинула га.

Одједном све узавре. Мале рибе су ударале о коралне зидове а једна велика, змијолика, нестала у отвору на стени.

Изронио сам на површину. Бил се зачуди кад ме поново виде на броду.

— Да се нешто рђаво није десило? — упита ме.

— Не, напротив! — одговори ми и испричах му све.

Завезао сам други харпун дуплим каблом и отиснуо се поново у дубину. Док сам пливао, неколико риба ме је посматрало из својих „крочишта“. Добно сам утисак да ме сматрају неким морским чудовиштем.

Заточеник у пећини

У једној пећини угледао сам дивну златну рибу која је просто лебдела. Лако сам могао харпуном да је погодим. Али ја сам желео да уловим једну плаву „луцкасту рибу“. Убрзо се једна приближила и ја сам је погодио.

Ова није успела да прекине кабл. Ухватио сам је за реп и распорио ножем. Облак крви ме обави, а једна гамна сенка поче са стране да се спушта ка мени.

Када сам подигао главу

ЕКВАЛ

Еквал је композиција за гласове исте боје, мушки или женски хор или исте инструменте. Бетовен је 1812. компоновао три еквала за четири позлауе (дувачки инструмент сличан труби). Први и трећи еквал у обради за мушки хор (voces equales) извођени су приликом његове сахране 26. марта 1827. године у Бечу

У једној пећини угледао сам дивну златну рибу која је просто лебдела. Лако сам могао харпуном да је погодим. Али ја сам желео да уловим једну плаву „луцкасту рибу“. Убрзо се једна приближила и ја сам је погодио.

И ТО ЈЕ БИЛО...

Зграда позоришта у Грају једна је од најчуднијих у Аустрији. Сачувала је све до данас свој изглед од 1790. године кад је саграђена. У сали постоје још и данас „заседна седишта“ у првом реду партера, за која грађани не купују карте, него кључеве којима отварају браве на седиштима. Још донедавно у овом позоришту се налазио поред партера општински завод, одакле су затворени

ци са ублаженим казнама кроз гвоздена врата са решеткама могли да гледају представу. Али ако гледаоци не би пружили затвореницима кроз решетке доволно пакета са јелом и цигаретама, они би надигли такву ларму да ни сами глумци не би разумели ни једну своју реч а камолит гледаоци. Тек пре једанаест година учињен је крај овом „идилничном стању“.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) град у Мароку; 2) вулкански камен; 3) тениски термин; 4) највећи орган у човечијем телу; 5) полет; 6) дефект; 7) злотвор; 8) лично дело из Толстојевог романа; 9) иницијали нашег песника („Кадинача“); 10) су жањ; 11) хемијски знак за антимон; 12) једна од САД; 13) врста змије; 14) област на Сицилији; 15) француски књижевник (Клод); 16) данце; 17) новчана пиџама; 18) део коњске опреме; 19) врста јелена; 20) иницијали аутора комедије „Зона Замфирова“; 21) оштра болест; 22) равнина у Војводини; 23) норвешки композитор („Пер Гинт“); 24) старење о болеснику; 25) марка жижета; 26) оружани сукоб; 27) осовина; 28) немачки књижевник, добитник Нобелове награде.

1	2	3	4	5
с	е	т		р
с	л	а	н	а
т	и	р	а	и
б		р	о	б
л	с	о	в	а
с	ч	а		о
23		24	25	26
а	м		о	с
29	30	31	32	33
р	а	к	б	а
34		35		36
р	а	т		р
38	с	а	н	а
		39	а	н

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Банат; 2) врба; 3) об; 4) срна; 5) ел; 6) ето; 7) фраза; 8) но; 9) громби; 10) ага; 11) Кларк; 12) лук; 13) Анди; 14) катар; 15) уље; 16) увојак; 17) нл; 18) Пирами; 19) доб; 20) А(вгуст) Цесареј; 21) Тиса; 22) ау; 23) Трет; 24) крст. Усправно: 1) Врно; 2) ао; 3) на; 4) то; 5) вртоглавица; 6) безбрижност; 7) Сена; 8) трола; 9) ланк; 10) фрк; 11) Амаду; 12) аутор; 13) кајак; 14) Купа; 15) ран; 16) Елба; 17) Лист; 18) трс; 19) ух; 20) та.

ПРЕСУДАН — ЛУДСКИ КОНТАКТ

Мада је у Западној Немачкој нагло растао број робних кућа и продавница са самоуслугом, утврђено је да се четири петине немачких домаћинца још снабдева у малим колонијалним и другим продавницама. Сматра се да је у томе одлучујући лични контакт између продавца и купца. Многе Немце су незадовољне што у продавницама са самоуslugом не чују савет продавца и избегавају зато да се у њима снабдевају.

ПРВИ ПУТ

Први пут у историји ваздушног путничког саобраћаја преко Атлантика у прошлој години превезено је више од два милиона путника. У поређењу са 1960. годином, у прошлој је број превезених путника био већи за читавих четврт милиона. Али је зато опао број путника на прекоокеанским бродовима — за 81.500 прешло их је Атлантик мање него у 1960. години.

ЛУЛА ОД СТАКЛА И НАЈЛОНА

Цела лула, коју видите на слици, направљена је од стакла и најлона. Дим је хладан и нема мирис дрвета које тиња. Дуван сагорева у стакленој посуди смештој у глави од најлона. Лула се може лако расклопити.

СВЕТЛЕЋИ КОЛОВОЗ

На друмовима и аутострадама у Сједињеним Државама поставља се преко асфалта специјално хемијско једињење. Ноћу ова „преслака“ има особину да одбија под малим углом светлост фарова само у једном правцу, односно осветљава само леву или десну страну друма. На тај начин се у многом олакшава кретање возила и безбедност саобраћаја.

ЦИНОВСКИ КРАН

Овај циновски покретни кран израђен је у француском пристаништу Сен Мало. Његов капацитет је 235 тона, а из тога се јасно може да види колико радника замењује.

ХЕЛИОКОНЦЕНТРАТОР

У Сједињеним Државама је конструисан систем назван хелиоконцентратор који омогућује далеко боље коришћење сунчеве топлоте него досад. У овом апарату сунчева светлост ствара најпре фото-хемијске процесе из којих настаје хемијска енергија која се затим претвара у електричну.

Нови уређај има веома висок коефицијент коришћења сунчеве топлоте а њена снага зависи од дужине деловања светлости на сам уређај.

Улична светиљка на кактусу

Улична светиљка на висини од 9 метара налази се у Финиксу у Америци. Постављена је на стубу који подсећа на кактус, а он је направљен од набраних металних плоча и уместо белих цветова на његовим гранама „цветала“ сијалице.

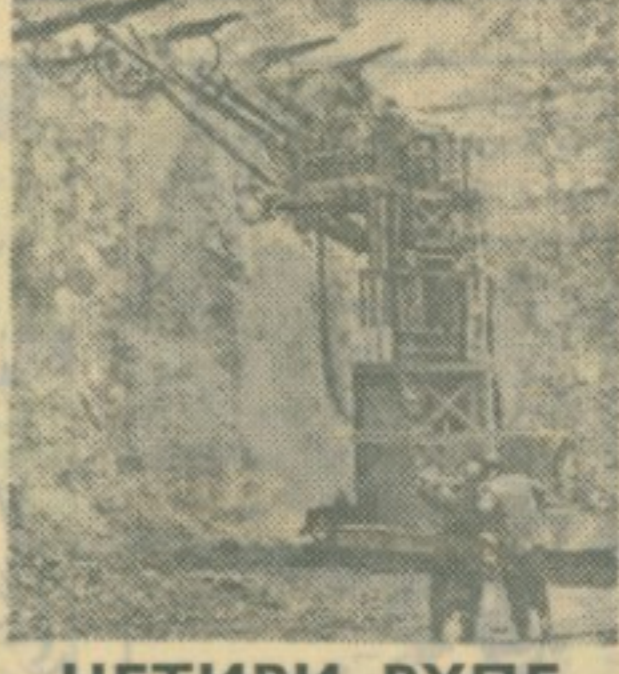

КОНКУРЕНТИ ТРАНЗИСТОРИМА

Доктор Бењамин Лакс са Масачусетског технолошког института је успео да од бизмута направи ситнише електронске апарате који троше далеко мање електричне енергије него савремени транзистори. Он је утврдио да полуметали охлађени на веома ниској температури могу да се користе са успехом у електроници. Њихови електрони се крећу у зависности од магнетних или електричних сила, услед чега апаратима произведеним од полуметала може да се управља и преко магнетског поља.

ЕЛЕКТРИЧНИ ТРАНС-ЕВРОПА ЕКСПРЕС

Швајцарске железнице ће ускоро пустити у саобраћај електричне возове Транс-Европа експреса који су у стању да развију брзину од 160 километара на час. Погодни су нарочито зато што могу да саобраћају електрифицираним пругама Француске, Белгије, Холандије и Швајцарске наоко са напоји струје различити у свакој од ових земаља.

ЧЕТИРИ РУПЕ ИСТОВРЕМЕНО...

Машина коју видите на слици убрзаће рад у каменоломима. У исто време она буши четири рупе на ширини од 7,20 метара и на висини од 9,60 метара. Бушење се врши под било којим углом до дубине од 4 метра. Машина је направљена у Енглеској.

ЗА ЛАК САН

После дугих проучавања, како је недавно објављено у билтену са међународног састанка психијатара, најважније средство за миран, сигуран сан је јастук и то округли. По њиховом мишљењу то је најсавршенији облик па је зато и најугоднији за миран и добар сан.

Јесће ли већ чини да...

...Јапан је једина земља на свету у којој сликарске изложбе привлаче више посетилаца него Салони аутомобила. За три месеца изложба француске уметности је постигла светски рекорд са више од милион посетилаца.

...у једном кубном милиметру човечије крви има просечно 5 милиона црвених крвних зрнаца. Међутим, становници Кордиљера, који стално живе на висинама од 4000 метара, имају 8 милиона црвених крвних зрнаца да би боље искористивали кисеоник у разређеном висинском ваздуху.

...у 1961. години СССР је постао други на свету произвођач петролеја (166 милиона тона) иза САД са 353,5 милиона тона. Венецуела која је била на другом сају је на трећем месту са 151 милион тона.

...кад Земља не би била обавијена атмосфером, температура на њеној површини износила би дању 110 степени а ноћу 150 степени испод нуле.

...ако се уже дуго 25 метара покваси, оно се скрати за читав један метар.

...пуж може да живи без хране и по неколико месеци док крета.

...пуж може да живи без хране и по неколико месеци док крета.

...тиња угине већ после десет часова гладовања.

...реч бар — „barre“ — је француског порекла и значи баријеру, препреку. У Енглеској је изгубила своја последња два слова и као „бар“ се свуда одомћила, а задржала је своје основно значење — одваја шанк и келнера у њему од гостију.

...у Келну је недавно отворена десета оперативна станица, Инсталација на је на крову новог

Шилеровог лицеја, и расположе телескопом од 3 метра који увећава 430 пута.

...Једини институт кристалографије на свету постоји у Москви.

...кад би човек спавао као што извесне животиње спавају зимским сном, продужио би свој век на 1400 година.

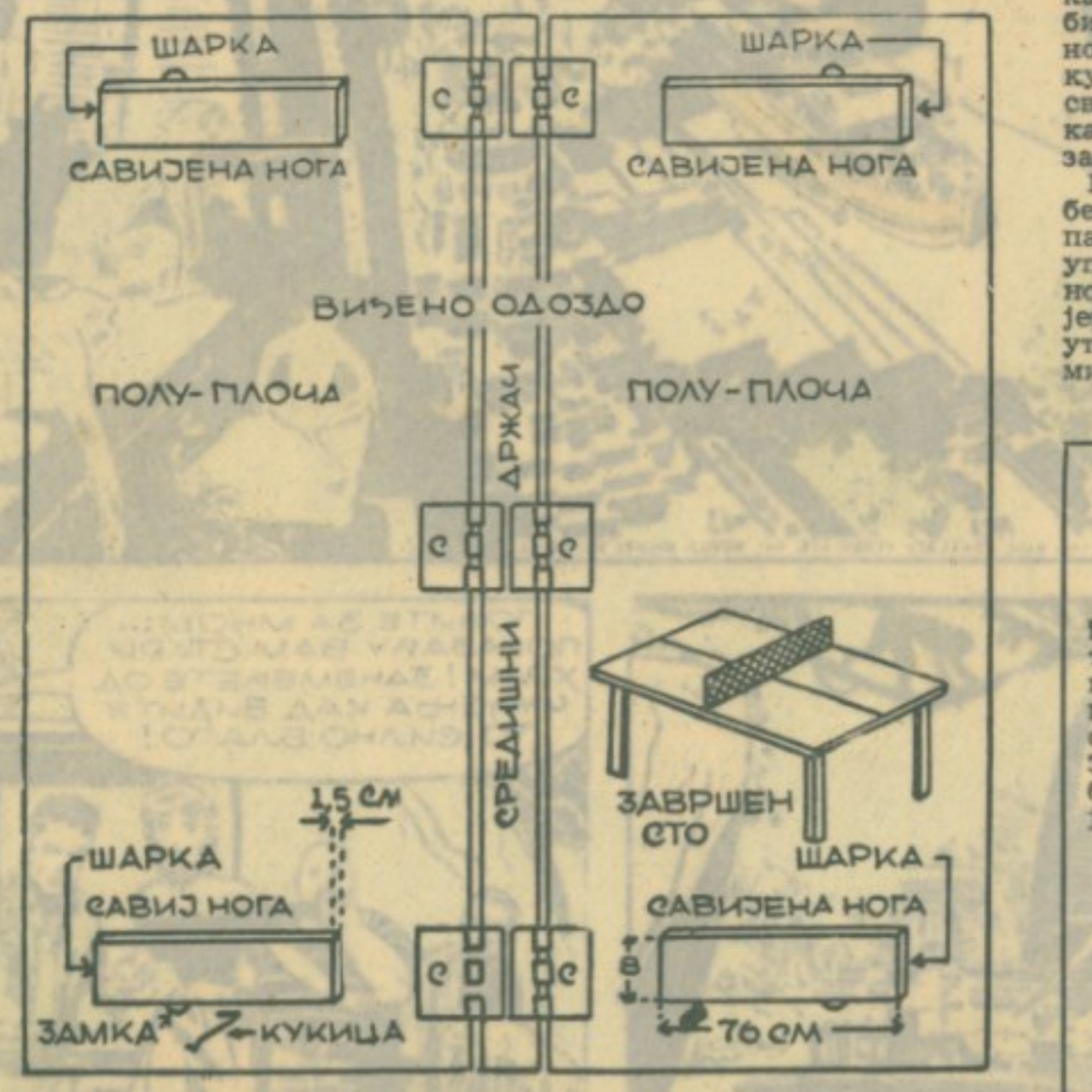
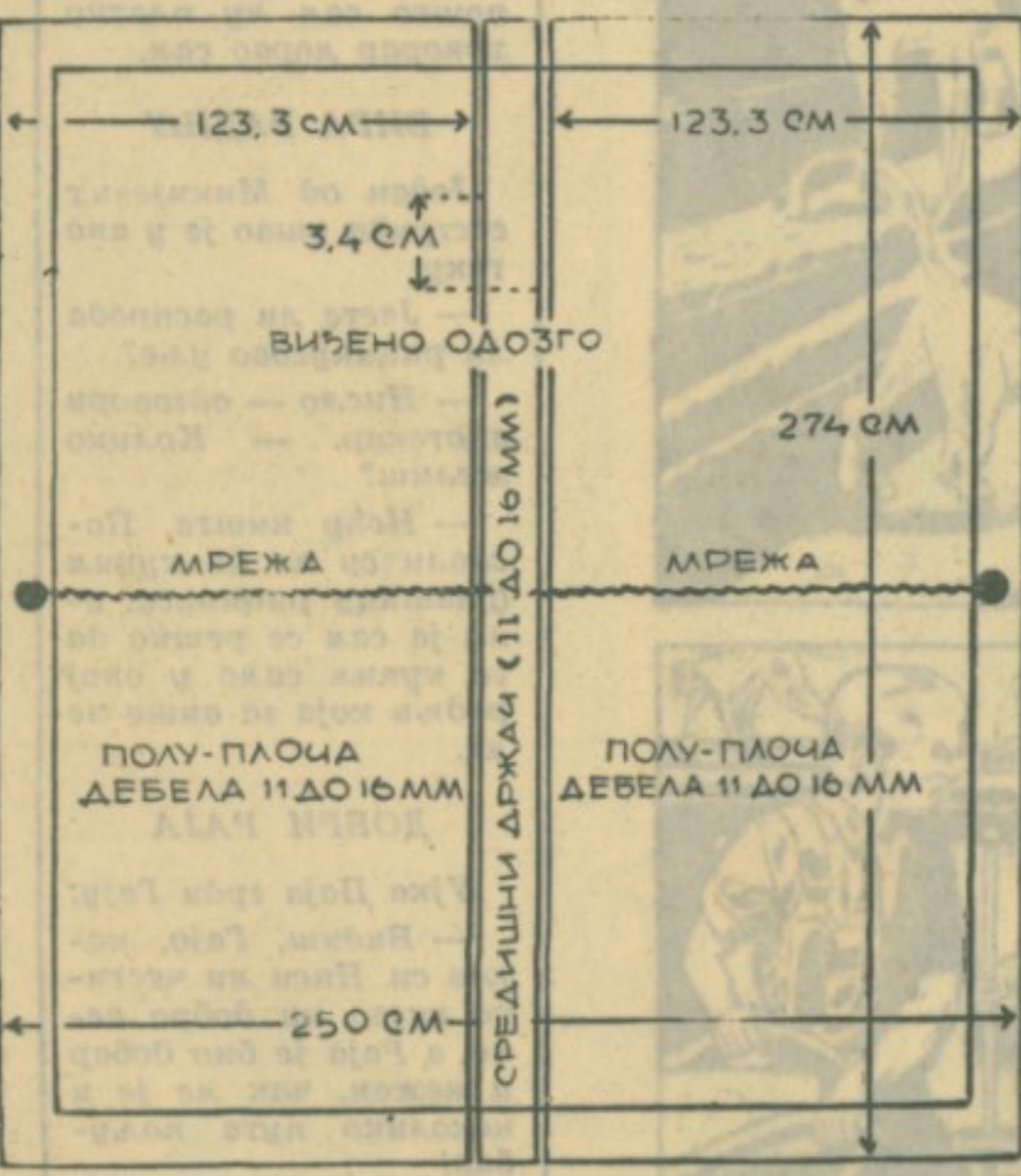
...крила реактивног авиона толико су јака

да би могла да издрже тежину 50 аутомобила.

...Париз има 6.000 видара, врачара, астролога који дневно одрже око 50.000 сеанси и од лаковерних људи узму 150 милиона нових франака.

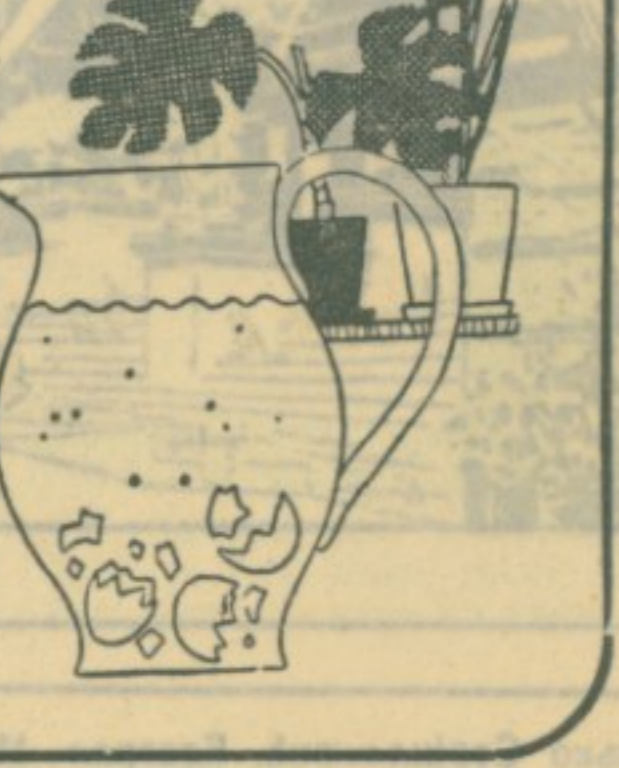
НАПРАВИ САМ

казане ноге већ савијене. Да би се расклопљен сто потпуно опремио за играње треба кухице које се налазе на свакој другој страни стола, као што се види доле лево, закачити за петљу на нози. Најбоље је узети даске дебеле 11 до 16 милиметара и пажљиво радити по нашим упутствима. Добићете потпуно раван сто за пинг-понг јер и најмањи недостатак утицаће на исход вашег такмичења.

ЗА СОБНО ЦВЕЋЕ

Виљке у саксијама могу се ђубрити на једноставан и јевтин начин: љуске од јаја ставе се у један стари бокал, преко њих се сипа вода и остави тако неколико дана. Заливане овом мешавином биљке веома добро напредују.

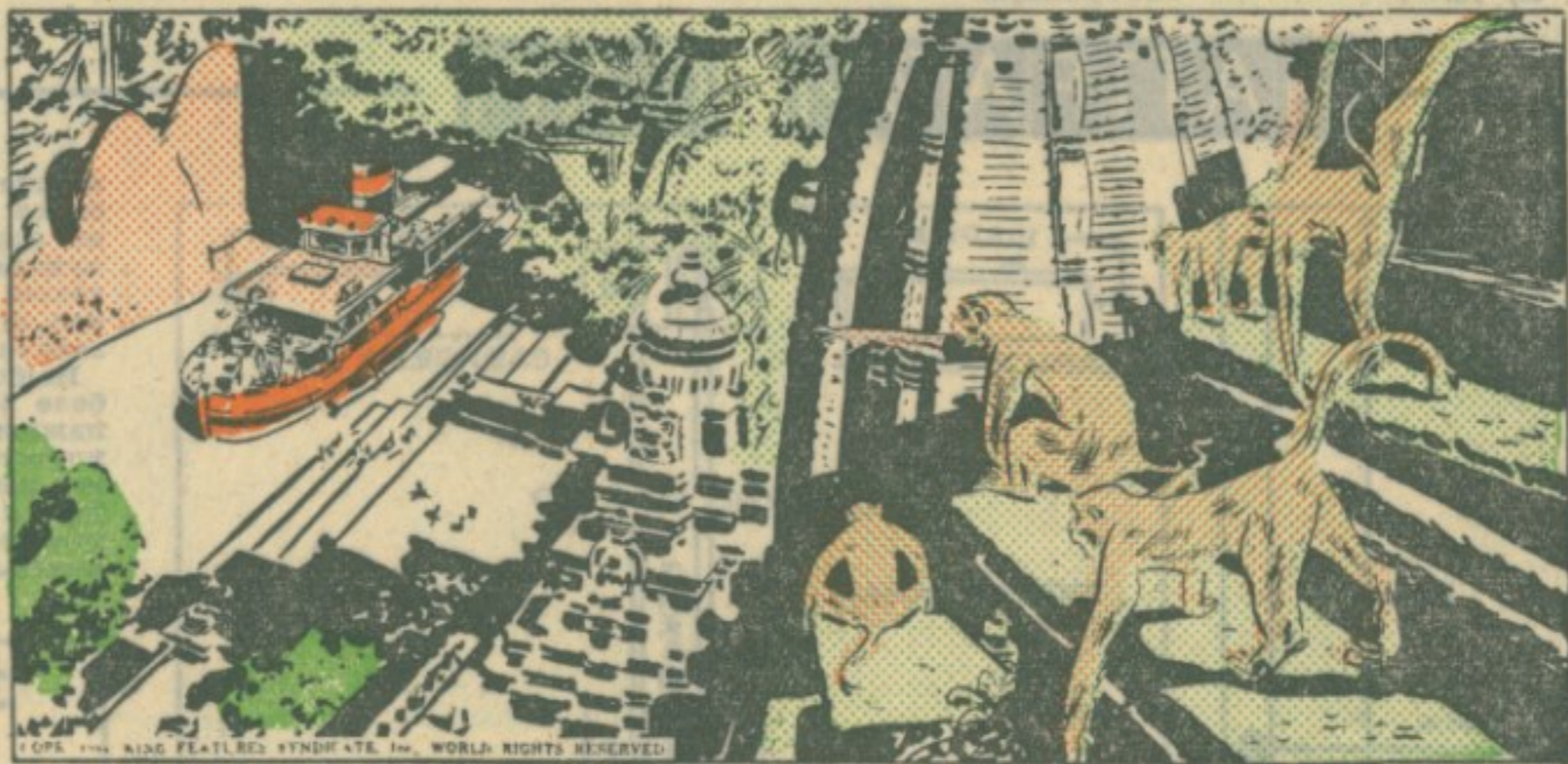
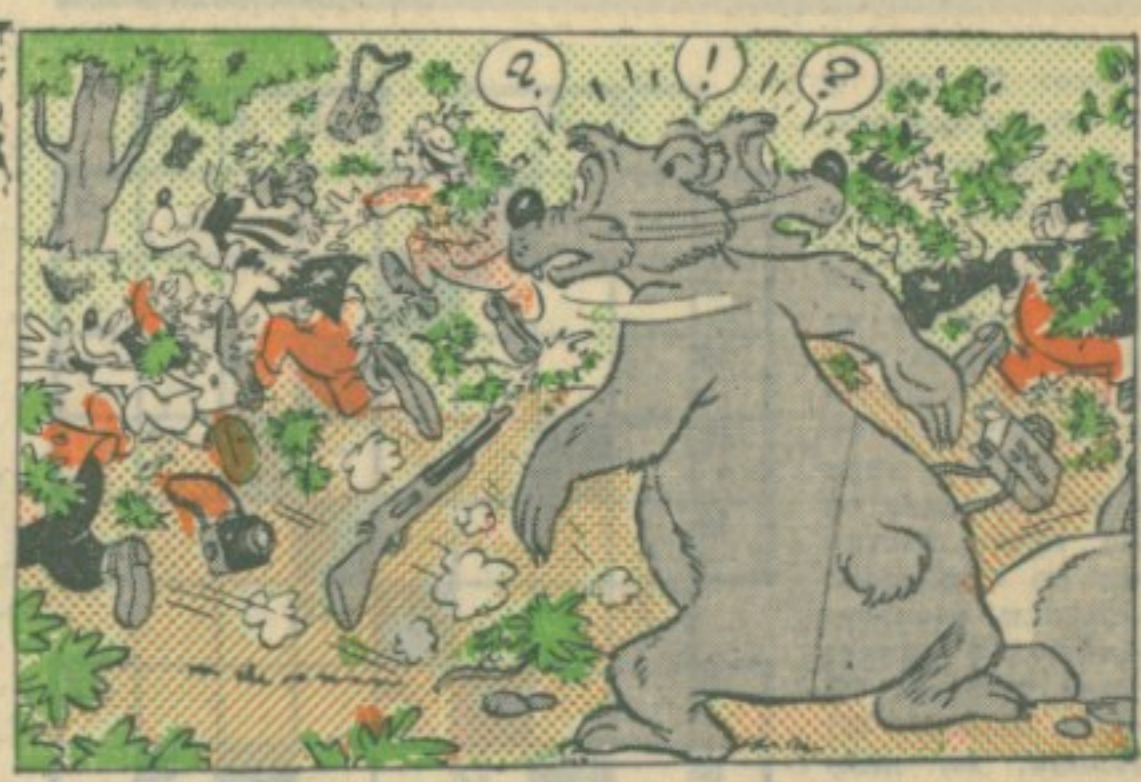
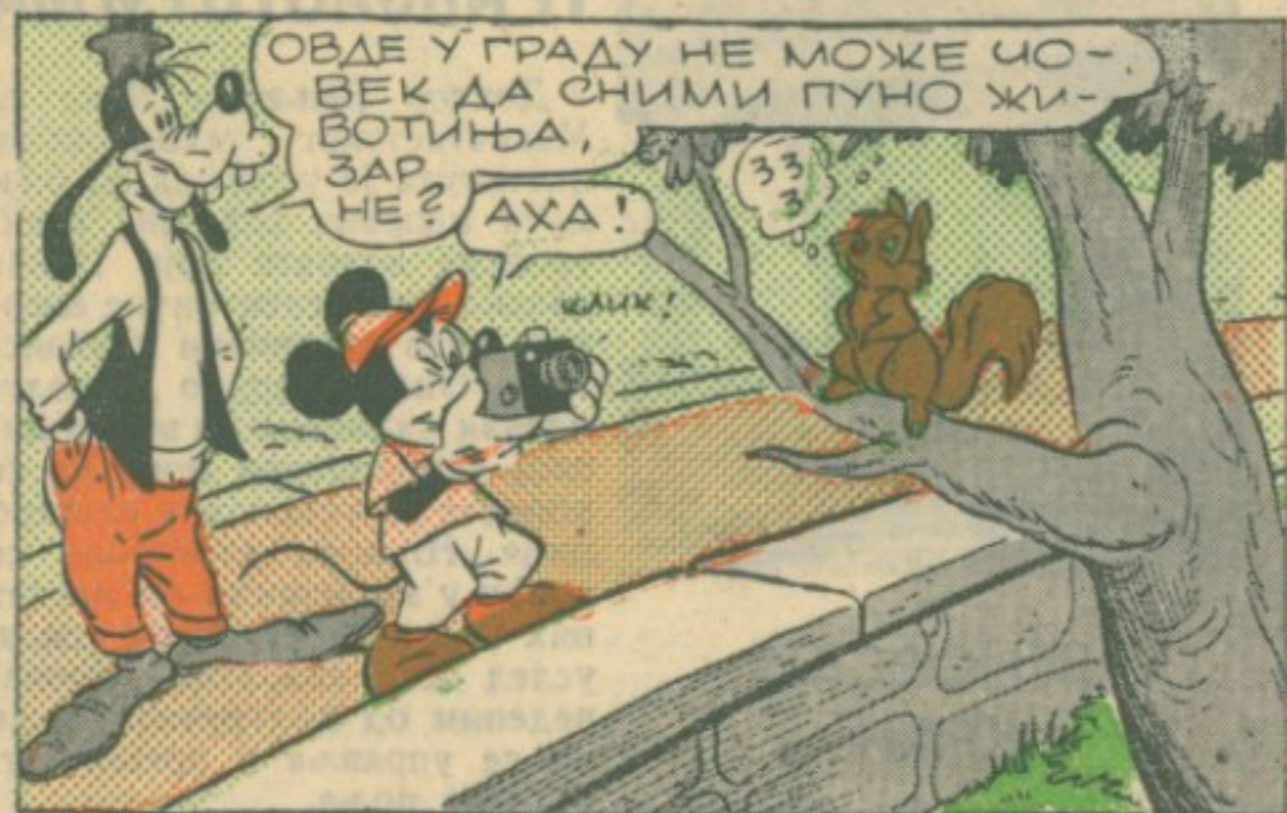
Сто за пинг-понг

Вероватно сте и ви тражили од ваших родитеља да вам купе сто за пинг-понг, а они нису могли да задовоље вашу жељу јер ни су били при парам. Да, бисте са вашиим друговима могли да заиграте омиљену игру покушајте да заједно са нама направите сто.

Ширина ногу стола којих има по две на свакој полу-плочи. Дужина стола износи 274 мм а ширина: 123,3 цм — једна полуплоча; 123,3 цм друга и 3,4 цм држач. Значи укупна ширина стола је 250 сантиметара.

Попреко по средини затегне се мрежа. На нашим цртежима видите како изгледа сто одозго и одоздо. На цртежу одоздо се лепо види средишни држач који је са обе полуплоче спојен са шест шар-

ки обележених са Ц, по којима се он уздуж склапа. Што се тиче ногу од стола оне се такође могу склопити пошто су на малим шаркама чије је место означено, али се овде не види због тога што су на слици при-

Ква-Ква!

уређује Паја Патак

ЗАШТО ЈЕ ХОРАЦИЈЕ ОТИШАО

— Хорације, јеси ли био код доктора због твог желуца?
— Јесам.
— Шта ти је рекао?
— Да мање једем.
— Јеси ли га послашао?
— Нисам одмах, али пошто сам му платио хонорар морао сам.

БИРА РАДЊУ

Један од Микијевих сестрица ушао је у апотеку:
— Јесте ли распродали ризициново уље?
— Нисмо — одговори апотекар. — Колико желите?
— Нећу ништа. Послали су ме да купим флашицу ризициуса, али ја сам се решио да га купим само у оној радњи која га више не ма.

ДОВРИ РАЈА

Ујка Паја ерди Гају:
— Видиш, Гају, какав си. Ниси ми честито казао ни добро вече, а Раја је био добар и нежан, чак ме је и неколико пута пољубио!
— Да, ујка Пајо, и ја бих тако урадио да сам као Раја прегурио мастоницу на твој столу.